

TREBALL FINAL DE GRAU 5è CURS

LES ALTRES MASCULINITATS A
L'AULA D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA:
UNA PROPOSTA D'UNITAT
DIDÀCTICA SOBRE EL GÈNERE I LA
GIMNÀSTICA RÍTMICA

Alumnat: Alba Sabaté Ripollès
Tutor/a: Carme Molet Chicot
Lleida, 5 de juny de 2019

“No som conscients fins a quin punt les nostres actituds, la manera de moure’ns i de relacionar-nos, la gestualitat i el llenguatge que utilitzem estan profundament marcats pel que els estereotips, ja sigui femení o masculí, determinen. Aquesta imposició cultural no sempre ens permet escoltar-nos, sentir-nos, saber qui som i transitar.”

(Serra, Carroi Vidal, 2014, pàg. 42).

SUMARI

i. SUMARI DE FIGURES	4
ii. RESUM.....	5
iii. RESUMEN	6
iv. ABSTRACT	7
1. PRESENTACIÓ i INTRODUCCIÓ	8
2. OBJECTIUS.....	9
3. METODOLOGIA	10
4. MARC TEÒRIC.....	11
4.1. CONCEPTE PATRIARCAT	11
4.1.1. SISTEMA NORMATIU SEXE - GÈNERE	12
4.1.2. ESTEREOTIPS DE GÈNERE	15
4.2. MOVIMENTS OPOSATS AL PATRIARCAT.....	17
4.2.1. ELS FEMINISMES.....	18
4.2.2. MOVIMENTS D'ALLIBERAMENT SEXUAL.....	18
4.3. MASCULINITATS I LES SEVES ALTERNATIVES	20
4.3.1. MODEL DE MASCULINITAT HEGEMÒNICA O TRADICIONAL.....	21
4.3.2. MOVIMENTS D'HOMES	22
4.3.3. ALTRES MASCULINITATS.....	23
4.3.4. MASCULINITAT FEMENINA	25
4.4. MASCULINITATS EN L'ÀMBIT ESPORTIU.....	26
4.4.1. EL CAS DE LA GIMNÀSTICA RÍTMICA.....	27
4.5. L'ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ I LES NOVES MASCULINITATS.....	30
4.5.1. L'ESCOLARITZACIÓ COEDUCATIVA	31
4.5.2. INTERVENCIONS EDUCATIVES EN RELACIÓ AL GÈNERE	33
4.5.3. GIMNÀSTICA RÍTMICA EN RELACIÓ AMB L'ÀMBIT EDUCATIU	35
4.5.4. L'EXPRESSIÓ CORPORAL A L'ESCOLA	36
5. UNITAT DIDÀCTICA	38
5.1. INTRODUCCIÓ DE LA UNITAT DIDÀCTICA	38
5.2. JUSTIFICACIÓ DE LA UNITAT DIDÀCTICA	43
5.3. PRESENTACIÓ UNITAT DIDÀCTICA: CONEIXEM LA MASCULINITAT EN TOTS ELS SEUS SENTITS I REALITATS COM LA GIMNÀSTICA RÍTMICA.....	44
6. CONCLUSIONS.....	62
7. BIBLIOGRAFIA.....	64

SUMARI DE FIGURES

Il·lustració 1. Il·lustració pròpia.	14
Il·lustració 2. Estereotips de gènere	16
Il·lustració 3. Altres masculinitats	20
Il·lustració 4. Il·lustració pròpia.	28
Il·lustració 5. Il·lustració pròpia.	29
Il·lustració 6.. L'expressió corporal en l'àmbit d'EF.	37

RESUM

Aquest estudi explora altres models de masculinitats per tal de contribuir a obrir espais educatius més flexibles respecte als gèneres, sexe i sexualitats. S'elabora un apartat teòric, realitzat amb profunditat que parla de la societat patriarcal i de com aquesta afecta els homes que no concorden amb el Model Hegemònic de Masculinitat. A més a més, es fa una proposta d'intervenció a l'escola a través d'una Unitat Didàctica que treballa Les Altres Masculinitats mitjançant una disciplina esportiva, la Gimnàstica Rítmica, un esport molt estereotipat considerat com a femení i per a nenes, en la societat que vivim.

Paraules clau: Gènere, Altres Masculinitats, Masculinitat Hegemònica, Educació, Gimnàstica Rítmica

RESUMEN

Este estudio explora otros modelos de masculinidades con el fin de contribuir a abrir espacios educativos más flexibles respecto los géneros, sexo y sexualidades. Se elabora un apartado teórico, realizado con profundidad que habla de la sociedad patriarcal y de cómo ésta afecta a los hombres que no concuerdan con el Modelo Hegemónico de Masculinidad. Además, se hace una propuesta de intervención a la escuela a través de una Unidad Didáctica que trabaja Las Otras Masculinidades mediante una disciplina deportiva, la Gimnasia Rítmica, un deporte muy estereotipado considerado como femenino y para niñas, en la sociedad en la que vivimos.

Palabras clave: Género, Otras Masculinidades, Masculinidad Hegemónica, Educación, Gimnasia Rítmica

ABSTRACT

This study explores other models of masculinities in order to help open more flexible educational spaces regarding gender, sex and sexualities. A theoretical section is elaborated, carried out in depth that speaks of the patriarchal society and how it affects men who do not agree with the Hegemonic Model of masculinity. To finish, this study makes a proposal of intervention in the school through a Didactic Unit that works with other activities as sportive discipline, the Rhythmic Gymnastics, which is a very stereotyped sport thought to be only for women and girls in the society in which we live.

Keywords: Gender, Other Masculinities, Hegemonic Masculinity, Education, Rhythmic Gymnastics

1. PRESENTACIÓ i INTRODUCCIÓ

El meu nom és Alba Sabaté Ripollès i sóc estudiant de la primera promoció del Doble Grau de CAFE i Educació Primària, sent aquest el meu cinquè i últim curs. Aquest treball tracta sobre gèneres i masculinitats, el qual manté una relació amb l'estudi que he realitzat al TFG d'INEFC, el qual es titula "Percepció dels estereotips de gènere i la identitat de gènere en l'esport: Gimnàstica Rítmica i Futbol". Per tant, la meua motivació per endinsar-me en aquest món és molt forta, ja que sempre he practicat la Gimnàstica Rítmica i he pensat que és injust que els nois tinguin problemes alhora d'escollir i realitzar una activitat esportiva com aquesta, entesa socialment únicament per a nenes. A continuació, us trobareu amb la introducció d'aquest treball justificant l'interès per voler treballar amb aquest tema.

El patriarcat és considerat un dels sistemes de dominació més antics, portant-nos a un sistema piramidal on l'home i la masculinitat és el centre de tot. Les conseqüències d'aquest per a les persones són molt amplies, complexes i doloroses, i no només són afectades les dones, tal i com diu Facio i Fries (2005), la jerarquització dels valors a favor del masculí té conseqüències negatives per a la societat en el seu conjunt, per a homes i per a les dones. Per tant, es fa necessari desmuntar aquest model patriarcal que manté i anar obrint la porta a noves identitats més flexibles i allunyades a l'estigmatització, sense discriminació.

Així doncs, neix la necessitat i de vital importància contribuir al desenvolupament de la comunitat educativa i generar les condicions per eradicar qualsevol tipus de violència i discriminació. Si volem creure en un canvi social, hem de treballar amb les noves generacions, educant des d'una perspectiva més flexible i oberta amb els gèneres, tal i com diu Serra, Carroi Vidal (2014), buscant noves arrels més que ens permetin definir-nos com vulguem i reafirmar-nos davant de totes aquelles persones que pretenen encasellar-nos en els models tradicionals de masculinitat i feminitat. Davant d'aquesta situació presentada, s'ha realitzat una proposta d'Unitat Didàctica amb un fil conductor sobre el gènere i la Gimnàstica Rítmica, un esport estereotipat per la societat, per tal de treballar qüestions de gènere, especialment, alternatives de la masculinitat.

2. OBJECTIUS

- 1. Explorar models educatius més flexibles i oberts respecte els gèneres, a partir d'un marc teòric actualitzat.**
- 2. Proposar una Unitat Didàctica per treballar la construcció de les masculinitats a l'aula, utilitzant com un dels recursos, la Gimnàstica Rítmica.**

A partir de l'anàlisi de les intervencions educatives cercades sobre temes relacionats amb el gènere i les masculinitats, proposar una Unitat Didàctica per tal de treballar amb els nens i nenes d'Educació Primària les masculinitats alternatives. En aquesta s'utilitzarà com a recurs (però no únic) una disciplina esportiva, la Gimnàstica Rítmica, on l'alumnat pugui aprendre coses sobre gènere i trencar estereotips referits al cos i a la Gimnàstica Rítmica.

3. METODOLOGIA

La metodologia d'aquest treball està basat en una lectura i estudi de diferents fonts teòriques mitjançant llibres, articles i d'altres fonts documentals per tal d'anar construint una base teòrica sòlida i clara. Tot seguit, s'ha cercat treballs i programacions realitzades a les escoles (com també propostes sense arribar a la pràctica) en referència al gènere, per tal de conèixer en quin punt ens trobem en l'àmbit educatiu pel que fa a l'evolució social amb les noves generacions. Tot seguit, s'ha elaborat una proposta d'Unitat Didàctica per a l'escola amb alumnes de 6è de Primària, per tal de treballar Les Altres Masculinitats en relació amb la Gimnàstica Rítmica, una disciplina practicada majoritàriament per a dones, ja que està arrelada amb els estereotips de gènere, entenent aquest esport no apte per a nois.

La Unitat Didàctica proposada recull unes primeres activitats introductòries per treballar el gènere, les quals es realitzaran de manera coeducativa (nois i noies conjuntament). Tot seguit, es plantegen unes activitats on es separen els nois i les noies, cada un amb unes activitats diferents referides al seu sexe, seguit d'un es sessions que es van relacionant a la Gimnàstica Rítmica - no tant com a disciplina esportiva i l'entrenament, sinó anant més rerefons, d'entendre que els homes també poden dur a terme activitats com aquesta i desmantellar creences errònies i estigmatitzades pel que fa a la Masculinitat Hegemònica. I finalment, unes sessions per acabar conjuntament nois i noies per tal de veure si ha hagut canvis de percepcions respecte la primera sessió de la Unitat Didàctica.

Aquest treball està relacionat amb el treball d'investigació elaborat a INEFC, amb el nom de *Percepció dels estereotips de gènere i la identitat de gènere en l'esport: Gimnàstica Rítmica i Futbol* (Sabaté, A., 2019). Per tant, hi ha un interès important per contribuir en la reconstrucció dels pilars preestablerts patriarcals en aquesta societat. Tal i com diu Boscán (2008) la reformulació de la masculinitat implica el reconeixement de diferents expressions i manifestacions de la masculinitats, i per tal de construir un nou model de masculinitat, el primer pas és rebutjar la imposició d'un únic model de masculinitat.

4. MARC TEÒRIC

4.1. CONCEPTE PATRIARCAT

El concepte de patriarcat, segons la feminista Lerner (citada per Facio i Fries, 2005, p.280) és *“la manifestació i la institucionalització del domini masculí sobre dones i criatures dins la família i l’extensió d’aquest domini masculí sobre les dones a la societat en general”*. Per tant, és un sistema d’organització social jeràrquic que es veu reflectit en tots els àmbits de la vida que situa la masculinitat en una posició de superioritat permanent davant la feminitat, és la punta més elevada d’un sistema piramidal i totalment jerarquitzat.

Estem parlant i considerant que el patriarcat té una lògica androcèntrica. Talburt, S. i Steinberg, S. R. (2005) ens parlen d’un sistema en el que qualsevol cosa que realitzin els homes és més valorada que el que fan les dones, on tot el que és masculí està per sobre del considerat femení.

Hi ha tres trets característics dels sistemes patriarcals segons Facio i Fries (2005):

1. El sistema patriarcal és un sistema històric. Això significa que no és un fet natural que sorgeix del no res, sinó que té un punt de partida a la història, referint-se a l’home com a protagonista d’aquesta deixant a les dones excloses, sense possibilitat de construir la seva pròpia història.
2. Està fonamentat en el domini de la masculinitat, imposat a través de la violència masclista contra la dona, utilitzant el poder de la força i el temor per tal de mantenir aquest domini.
3. Els homes també poden veure’s subordinats si viuen una masculinitat diferent a l’hegemònica. Tot i així, les dones sempre es considerarà més inferior, independentment del tipus de masculinitats dels l’homes. Aquest tercer punt es refereix al fet que el patriarcat es sustenta per un model hegemònic de masculinitat, com diuen les autores Carabí, A. y Segarra, M. (2000), basat en l’home de raça blanca i de comportament heterosexual, com a eix de discriminació i jerarquització. Per tant, quan un home surt de les línies marcades per aquest model hegemònic serà subordinat i discriminat. *“L’home no té altre*

enemic que a sí mateix, o millor dit, la construcció de sí mateix que ha heretat
Carabí i Segarra (2000) p.26.

Com hem pogut observar amb aquesta lògica endrocèntrica, els humans es divideixen automàticament en dos grups socials de gènere, que es creen en funció del sexe, utilitzant la dicotomia home-dona; d'aquí, apareix un dels pilars ideològics fonamentals de la societat patriarcal, el sexisme.

El sexisme és “una ideologia que defensa la divisió de la societat per raó de la diferència de sexe i el manteniment d’unes normes de comportament i rols corresponents a aquesta divisió” (Escola Lliure el Sol i López, 2011, p.89). En aquesta definició, podem distingir el concepte sexe que molts cops s'utilitza com a sinònim de gènere.

4.1.1. SISTEMA NORMATIU SEXE - GÈNERE

“Sexe” és la forma de dividir els humans en mascle, femella o intersexual en funció de les seves característiques fisiològiques internes i externes (pels cromosomes i genitals).

Al Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC) (2007) la paraula “sexe” té diferents accepcions dins del seu significat, però nosaltres ens fixarem només en una:

1. “Conjunt de les peculiaritats bioquímiques, fisiològiques i orgàniques que divideixen els individus d’una espècie en mascles i femelles (...)”

Cal atendre aquesta definició per parlar de les diferències i desigualtats que es donen en la societat. Per tant, per sexe s’entén el “*conjunt de característiques biològiques que divideixen els individus d’una espècie en mascles i femelles*” (Escola Lliure el Sol i López, 2011).

En canvi, pel que fa al “gènere”, aprenem allò que és masculí i allò que és femení mitjançant el procés de socialització. Per tant, tal i com diu Killermann (2017) el gènere és una construcció social relativa que varia immensament entre els humans. Són agents socialitzadors la família, la comunitat, l'escola, les religions, els mitjans de comunicació, entre d'altres. La socialització és un procés que dura tota la vida, constantment estem aprenent i interioritzant allò que a nivell social, es dona per vàlid en el nostre entorn; com

per exemple, els valors, costums i normes de la societat a la qual pertanyem. Tal i com diu Killermann (2017), aquí entren en joc les normes de gènere, que de la mateixa manera que totes les normes socials, són regles informals que la nostra societat ens imposa i que sentim una immensa pressió a seguir, com són les que ens fan dir “els nens els hi agrada el videojoc i a les nenes el color rosa”. El sistema normatiu de gènere és masculista (discrimina la feminitat) i heterosexista (discrimina l’homosexualitat), per tant, aquest no només constata diferències sinó que també construeix desigualtats entre les persones, segueix jerarquizant característiques i marcant normes de com hem de ser. Per exemple: “tothom ha de ser o bé clarament mascle o bé clarament femella, allò masculí és habitualment més valorat que allò femení, allò heterosexual és habitualment més valorat que allò homosexual, etc.” (Escola Lliure el Sol i López, 2011, p.84).

Aquí entra també el *rol del gènere* que correspon a les pressions socials i culturals que ens fan comportar-nos d’una determinada manera, amb un conjunt específic de normes. Per tant, l’agrupació de les diferents normes de gènere formen diferents rols d’aquest, generant així estereotips de gènere.

A continuació, explicarem un conjunt de termes que cal conèixer per tal d’entendre la gran diversitat de variants al voltant del sexe i del gènere (*il·lustració 1*). Aquests termes són:

- SEXE BIOLÒGIC:
Amb el que naixem, entès com el conjunt de característiques biològiques a partir de les quals es divideix els individus d’una espècie en mascles o femelles.
- EXPRESSIÓ DE GÈNERE:
Aquest concepte es refereix de quina manera l’individu expressa el seu gènere a través de la forma d’actuar, de vestir, de comportar-se i relacionar-se. No està relacionat amb la identitat de gènere ni amb l’orientació sexual.
- ORIENTACIÓ SEXUAL (ATRACCIÓ)
És el patró d’atracció sexual, eròtica, emocional i amorosa que sentim cap a les altres persones.

○ IDENTITAT DE GÈNERE:

Es refereix a com l'individu es sent identificat a nivell personal, de quin es el seu gènere, independentment del seu sexe; sentir-se masculí o femení i identificar-se com a home, dona o una altre identitat.

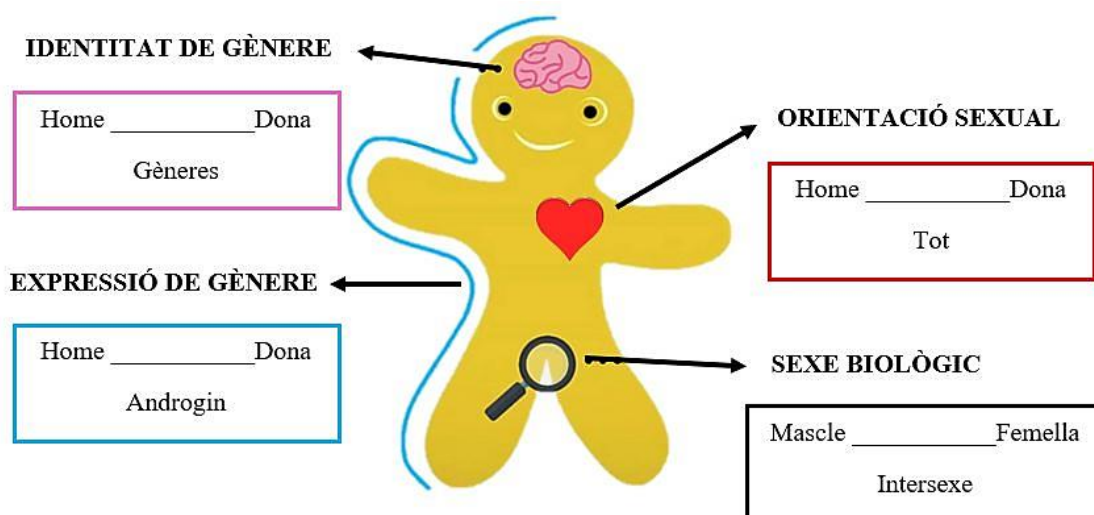
Pot coincidir, o no, amb la identitat que té socialment assignada - home, dona. Per tant, quan es parla d'identitat de gènere, existeixen diverses realitats, més enllà d'aquesta dicotomia. Vegem-ne:

- **Home:** persones amb cos masculí que s'identifiquen amb el gènere masculí /

Dona: persones amb cos femení que s'identifiquen amb el gènere femení.

- **Cisgènere** són les persones que senten que el seu sexe biològic (mascle o femella) és acord amb el seu sexe mental / **Bigènere**, són les persones que se senten identificades amb els dos sexes binaris (home i dona) / **Agènere** són les persones que no es senten identificades amb cap gènere.

- Persones **transgènere** són aquelles que tenen un cos d'un sexe però se senten d'un altre sexe, és a dir, persones en què el seu sexe biològic i la seva identitat de gènere no coincideixen. En canvi, les persones **transsexuals** són persones que se sotmeten, per via hormonal o quirúrgica, a un procés de canvi de sexe (procés de reassignació sexual).

Il·lustració 1. Il·lustració pròpia. The genderbread person de Killermann, S. recreat.

A partir d'aquest gràfic, podem veure com un individu al classificar-lo per gènere no ens dóna resposta a tota la diversitat de situacions que ens podem trobar, ja que malgrat el sistema normatiu de gènere obliga a establir una relació directa entre sexe, identitat de gènere, rol de gènere, orientació sexual i pràctica sexual, és important entendre que aquests conceptes a la pràctica, es poden relacionar de múltiples maneres. Per exemple: un noi efeminat no necessàriament ha de ser homosexual, o bé que una persona sigui transsexual femenina no implica que li hagin d'agradar els homes. A més, cal entendre que les categories no són tancades, per exemple, hi ha moltes persones que varien la seva orientació sexual al llarg de la seva vida.

Així doncs, tal i com diu Killermann (2013) en el seu article, *Every Feminism*:

“El gènere es un tema difícil d'abordar. Hi ha moltes facetes a tenir en compte, moltes pressions en joc, i tots hem estat condicionats de tal manera que el nostre primer instint és gairebé unànimement incorrecte”.

Per tant, el gènere és divers, es construeix a través de la socialització i de la cultura. És per això, que les persones hem d'entendre que la identitat d'una persona està en constant moviment i com diu Asun Pié (2009), el subjecte i la identitat es construeix i reconstrueix contínuament.

4.1.2. ESTEREOTIPS DE GÈNERE

Per estereotip de gènere ens referim a la imatge mental simplificada sobre un grup determinat de persones formant i creant un prejudici inconscient, entenent-lo com a generalitzacions preconcebudes sobre els atributs o característiques de la gent en els diferents grups socials. Els estudis realitzats per Behling (1994) indiquen que percebem a les persones segons una sèrie de trets de personalitat que depèn del seu aspecte físic. Per exemple, aquest autor comenta el fet que la roba és suficient per sí mateixa per crear les percepcions sobre el valor d'una persona. Tot això són normes socials establertes per la cultura i l'entorn social on ens trobem.

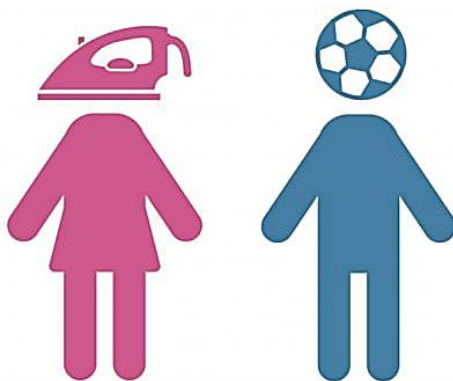
Per tant, entenem que degut a la imposició cultural patriarcal, s'ha considerat que els homes i les dones són diferents tenint en compte les normes i rols de gènere preestablerts socialment, i aquests són els que conformen la imatge mental, els estereotips de gènere.

Freixas (2000) estableix una aproximació a les característiques de la subjectivitat **femenina** que comporta el:

- Imperatiu de bellesa.
- Predisposició natural a l'amor.
- Identitat de la dona cap a la maternitat, a la cura i responsable del benestar dels altres.

En canvi, la subjectivitat **masculinitat implica:**

- Tenir fortalesa.
- Coneixement.
- Poder.
- Habilitat.
- Amagant els sentiments.

Il·lustració 2. Estereotips de gènere

Referent als conceptes de masculinitat i feminitat, a través de la lògica androcèntrica, els autors Talburt, S., i Steinberg (2005) ens expliquen el cas que quan una dona es masculinitza obté amb freqüència recompensa perquè així es perpetua la idea que el masculí és digne d'imitació. En canvi, quan els homes es feminitzen són, pel general, castigats. Això també és una dinàmica del poder i del manteniment del sistema de valors patriarcal. Les actituds o conductes femenines quan les exhibeixen els homes es

qüestionen perquè estan lligats a l'orientació sexual d'igual-sexe que pot ser un comportament estigmatitzat¹.

Totes aquestes característiques que s'atribueixen o bé a la feminitat o a la masculinitat, corresponen als rols de gènere. Malgrat això, com diu Killermann (2017) poques persones s'alineen completament amb tots els aspectes d'un rol de gènere particular, això significa que la pressió i imposició per a què alguna persona s'ajusti completament als rols de gènere li provocarà una dissonància i/o alteració de la seva identitat. Per tant, si són poques persones les que compleixen un rol de gènere determinat, de quin gènere estem parlant per a la resta de persones? Doncs bé, aquí s'entra en el terreny misteriós de la diversitat del gènere que s'ha pogut observar amb anterioritat, un món totalment desconegut, ja que pel que fa a la realitat" el gènere no és objectivament classificable; no es pot mesurar o comparar objectivament el gènere d'una persona amb el d'una altre a través de fronteres culturals" (Killermann, 2017).

4.2. MOVIMENTS OPOSATS AL PATRIARCAT

No existeix una forma universal de ser home. Tot i això, com s'ha explicat en el primer punt, avui en dia el sistema patriarcal encara és molt present i sòlid a la societat, construint un model únic de masculinitat que cal qüestionar: l'home blanc heterosexual.

Hi ha una multitud de maneres d'ésser home que es manifesten diferent tenint en compte, segons Lomas (2008) cal tenir en compte no només les diferències subjectives, sinó també les diferències de classe social, d'orientació sexual, d'ideologia, d'instrucció cultural, de raça i ètnia...

En els següents punts es parlarà dels moviments socials i polítics que s'oposen al sistema patriarcal, com són els feminismes i els moviments d'alliberament sexual.

¹ Procés pel qual un grup amb poder defineix el que és normal i deixa fora d'aquesta definició altres conductes que, en conseqüència, són considerades desviades.

4.2.1. ELS FEMINISMES

El terme feminisme s'atribueix a un moviment social i polític que té com a finalitat aconseguir la igualtat entre dones i homes. “*Les primeres manifestacions del feminisme com a proposta política organitzada van sorgir al segle XVIII*” (Escola Lliure el Sol i López, 2011, p.83).

Segons Escola Lliure el Sol i López (2011), el feminisme té un doble vessant: és una *teoria política* (que analitza de forma crítica les relacions de poder entorn el gènere) i alhora és un *moviment social* (que reivindica, es manifesta i lluita tant en l'àmbit públic com en el de les relacions personals).

Això ho podem recolzar amb la definició que dona Rosemarie Tong (citada per Núñez, G., 2016, p.12) la qual indica que el feminisme és una tradició de reflexió i un moviment social i polític que ha tingut com a finalitat descriure, explicar i proposar camins de superació de les condicions d'exploació, segregació, subordinació, discriminació, desigualtat, marginació, entre altres que han experimentat les dones en les diferents societats i al llarg de la història.

Avui en dia, aquest moviment és molt divers, degut al caràcter canviant de la societat, com a la diversitat de concepcions que es donen en aquesta, “*les quals es poden explicar com a producte de formacions teòriques i polítiques diferents de les pròpies feministes*” (Núñez, G., 2016). Podem trobar: el feminisme liberal marxista, socialista, psicoanalista, radical, postmodern, poscolonial, anarquista, etc.; són tant diversos que per aquets motiu hi ha qui prefereix parlar de “feminismes” en plural que no pas de “feminisme”.

4.2.2. MOVIMENTS D'ALLIBERAMENT SEXUAL

Com s'ha comentat anteriorment, en el sistema patriarcal existeixen discriminacions per motius d'identitat de gènere i orientació sexual, ja que si surts dels límits característics de la masculinitat hegemònica, i/o també, del model hegemònic de dona amb pràctiques clarament heterosexuales, ets considerat inferior, patint desigualtats en tots els àmbits (ja sigui públic o bé, privat). A partir d'aquest escenari, és d'on van sorgir i es van començar

a organitzar aquests anomenats moviments d'alliberament sexual, per lluitar i defensar els drets de tothom.

D'aquests moviments podem trobar el Moviment de Lesbianes, Gais, Bisexuals i Transgènere i Intersex (LGBTI) i la teoria Queer. Aquesta última és la que explicarem una mica més detalladament a continuació.

4.2.2.1. TEORÍA QUEER

La teoria Queer sorgeix del feminisme, és una derivació del feminisme postestructuralista, qüestionant les ideologies dicotòmiques de sexe, gènere i erotisme. Guillem Nuñez (2016) afegeix que la teoria Queer introdueix la discussió sobre qui conta com a dona o no, com per exemple, els debats sobre la inclusió de persones intersexuals o transsexuals.

Implica estar en discordança amb el que és normal, amb la norma, l'anàlisi de les identitats sexuals a més de les culturals i socials. La teoria queer va detectar que els estudis de gènere tradicionals (gays, lèsbics i el feminisme tradicional) estaven encara ancorats en certes inèrcies d'un pensament heterosexista en el que la identitat era un imperatiu que quedava amagada a tota acció humana, estant caracteritzada per l'estabilitat. És un pensament que inverteix el sentit negatiu de la paraula queer (marieta, estrany...) i contribueix, en afirmar els drets de les diferents opcions sexuals.

Com dèiem anteriorment quan parlàvem de gènere, aquest és divers, es construeix a través de la socialització i de la cultura. I la teoria Queer és ferma i clara quan ensenya “*que la identitat és una construcció cultural, per tant, son les sinergies d'aquesta cultura les que acaben determinant els límits de les identitats*” (Pie,2009;127).

Tal com diu Núñez, G. (2016), els plantejaments del feminisme postestructuralista, on trobem autores com Joan Scott i Jutdith Butler, ens permeten pensar sobre “l'home” i el coneixement en una perspectiva nova i útil per l'anàlisi social; critiquen el concepte de “la dona” com a subjecte universal del feminisme.

com una ficció cultural que produeix uns efectes sobre els cossos, les subjectivitats, les pràctiques de les coses i les relacions. Evidentment que ens trobem en una realitat i en una societat amb unes concepcions de gènere dominats, com és la masculinitat tradicional, que no sempre responen a les realitats socials, on podem trobar diferents tipus de masculinitats.

4.3.1. MODEL DE MASCULINITAT HEGEMÒNICA O TRADICIONAL

Com ja s'ha esmentat, és necessari analitzar el concepte "home" per tal d'entendre la manera en la que participa en la construcció de la realitat, el conjunt de les ideologies de gènere.

La masculinitat, per definició, es relaciona amb un altre concepte, la feminitat, definida com un ideal cultural, caracteritzat per la sociabilitat, fragilitat passivitat, acceptació dels desitjos dels homes i la receptivitat sexual (Connell, 2005, citat per Lionaza, L. 2011, p108). Aquests dos conceptes, doncs, es construeixen de manera socialment recíproca, marcada per la subordinació de la segona davant la primera, amb la intenció de crear un ordre social jerarquitzat del "masculí" davant el "femení", responen així, a una ideologia masculista que desenvolupa noves formes de discriminació cap a la dona cada vegada més sotils i sofisticats, les quals generen violència cap a elles, perpetuant els mateixos valors androcèntrics que s'han transmès al llarg de la història. Aquests mandats que han exigint al gènere masculí a comportar-se segons la masculinitat tradicional, compleix els estereotips de gènere caracteritzats pel: poder, manca d'afectivitat, la cultura del risc i la relació amb la violència de gènere, i tal com ens diu Núñez, G. (2016), compost per tot un conjunt de valors, creences, actituds i conductes que persegueixen el poder i l'autoritat sobre les persones que es consideren més dèbils, els grups socials subalterns considerats femenins: dones, homosexuals, persones d'edat, de raça... Per tant, "*els homes també han estat presoners i són víctimes de la representació dominant*" (Bourdieu, 2000) i és per això que la masculinitat patriarcal ha de ser també qüestionada per ells mateixos, al mateix temps que la seva deconstrucció els permeti desenvolupar nous mecanismes de relació basada amb la igualtat, d'aquí, sorgeixen les noves masculinitats. Segons Carabí i Segarra (2000), l'evolució de l'home és de vital importància per la transformació de la societat ja

que si el subjecte del patriarcat, l'home i la seva construcció de la masculinitat no és modificada, no canvia o bé, ho fa molt lentament, dóna peu que ressorgeixin períodes de retrocés amb la lluita per la igualtat de drets.

Així doncs, la construcció de noves masculinitats facilitarà la ruptura de la transmissió dels models patriarcal; cal trencar amb la masculinitat imposada pel patriarcat, per tal d'obrir una via de creació de nous models que afavoreixin la igualtat entre gèneres, allunyant-se de la dominació i subordinació de la dona. Existeix el "mite de la identitat viril", el qual Carabí (2000) ens explica que es basa amb uns estereotips que defineixen com ha de ser l'home verdader ("viril", no només masculí") que es caracteritza per la manca de trets feminoïdes, l'èxit materialitzat en el diner, la fortalesa moral i la confiança amb si mateix, l'agressivitat... tot això pels escolars dels anys 70, avui dia adults, per tant, aquest mite avui dia continua vigent. Molts d'aquests consideren el procés cap a la igualtat com una pèrdua de poder i de privilegis, una amenaça a la seva "identitat viril". Per això, cal conscienciar a la població, començant pels més petits, els nens i nenes de la nostra societat, de la importància de les noves formes de masculinitat per lluitar contra la desigualtat i subordinació. Alternatives de masculinitats més saludables i socialment justes tant per als homes mateixos com per a les dones.

4.3.2. MOVIMENTS D'HOMES

Des de fa molt i molts anys, més del que ens pensem, els homes han participat a la lluita de la igualtat dels drets de les dones, de manera més allunyada. Segons Guzamán, G., (2013), des de finals del segle XX i principis del XXI han estat molts homes que o bé, de manera col·lectiva o individual han recolzat els drets igualitaris. El context de la guerra freda es van començar a veure les primeres organitzacions d'homes contra les desigualtats, protagonitzats per la joventut estudiantil en països com França, EEUU, Gran Bretanya, Mèxic o China; fins als anys 70, que van anar agafant més força les agrupacions d'homes, davant dels "*canvis socials provocats pel feminisme des d'una estratègia liberal des de el polític - institucional cap al polític-personal*" (Guzamán, G., 2013).

Per tota Europa, hi ha grups d'homes que organitzen *men's groups*, propers als grups feministes i comencen a actuar amb el mateix principi: el personal és polític. Volen

manifestar el seu desig de mostrar a la societat qualitats considerades femenines. Tot i que aquests grups d'homes comparteixen la teoria i l'acció feminista, cal destacar també, que de vegades no tots els que comparteixen la teoria la traslladen a l'acció.

Aquests moviments promouen tal i com ens explica Guzamán, G., (2013) la crítica a la masculinitat hegemònica a qui identifiquen com a la responsable de la negació dels drets de les dones i homes, així com també, la reguladora del manteniment dels propis privilegis del que aquesta defineix com a normal o patològica. La masculinitat no és innata ni natural, no és cert que tots els homes han de ser iguals.

“Els homes no son iguals entre sí, com no són iguals els homes i les dones, i tampoc són iguals les dones entre sí. No existeix la masculinitat en singular, no existeix una forma universal de ser homes, sinó mil i una maneres de ser homes que es construeixen i manifesten de formes diferents tenint en conte no només les diferències subjectives sinó

que també les diferències de classe social, d'orientació sexual, d'ideologia, de nivell d'instrucció cultural, de raça i ètnia” Lomas, C. (2003).

És aleshores quan es diu que la masculinitat hegemònica entra en crisis.

4.3.3. ALTRES MASCULINITATS

Per parlar d'aquestes altres masculinitats, comentar, que no existeix acord terminològic entre “Noves Masculinitats” i “Masculinitats Alternatives”, ja que els autors i les autores utilitzen els dos termes indistintament per referenciar-se al mateix concepte.

El concepte de noves masculinitats s'entén com un moviment d'homes que lluiten per una igualtat entre homes i dones en tots els aspectes de la vida amb estratègies d'una relació diversa i més igualitària entre gèneres que *“lluiten per acabar amb la violència física o psicològica a dones, nens i nenes, vells i homes”* (Guzamán, G., 2013).

Carabí, À. (2000) defineix en un primer moment les masculinitats des del punt de vista neutre i hegemònic com una cosa que no és femenina, no ètnic, no homosexual, perquè de tenir aquests atributs estaria associat a categories d'inferioritat. És doncs, quan l'autora

Àngels Carabí (2000) precisa que el masculí és una cosa que està més enllà d'aquesta definició. Els canvis dins de la rígida estructura de l'home blanc són moviments dirigits a la reivindicació política i a l'adquisició de drets per qüestions de gènere, ètnia i diversitat sexual. Qüestionen la masculinitat hegemònica, valor culturalment i socialment construït.

Al llarg de la dècada dels 90, com bé indiquen Carabí i Segarra (2000), es començava a escoltar veus d'aquest nou fenomen sociològic, el sorgiment de postures contràries a la masculinitat tradicional. La masculinitat com fins ara es coneixia, inevitablement, havia entrat en crisi. Els mitjans de comunicació en parlaven i hi havia moltíssimes publicacions al respecte, la societat començava a adonar-se de que, igual que va passar amb el moviment feminista, aquest cop els homes s'unien a la lluita per la igualtat i qüestionaven obertament, no tan sols la masculinitat, sinó també s'unien amb les dones en la guerra contra el patriarcat. D'aquesta manera, el segle XXI introduïa una nova esperança, on els homes comencen a entendre què implica ser homes, segons la masculinitat en la que s'han socialitzat, i busquen maneres de reinventar-se, per poder ser sense la necessitat de jerarquitzar els rols, ni establir relacions opressives basades en la subordinació. Neixen nous conceptes de masculinitat, antisexistes, antiracistes, antihomofòbics, disposats a prendre els valors i comportaments més positius, abans considerats exclusius d'un o altre sexe.

A més a més, reconeixen la responsabilitat masculina en el manteniment de la desigualtat amb les dones i exerceixen una autocrítica sobre el propi exercici de poder. Boscán (2008) considera que la reformulació de la masculinitat implica, per tant, el reconeixement de diferents expressions i manifestacions de la masculinitats, i per tal de construir un nou model de masculinitat, el primer pas és rebutjar la imposició d'un únic model de masculinitat - aquest nou model de masculinitat, l'anomena "masculinitat positiva". Com diu aquets autor, aquestes noves manifestacions de masculinitat haurien de ser basades necessàriament en el desenvolupament de relacions igualitàries amb les dones i un apropament més íntim i solidari amb els altres homes. Per això, és molt important tenir-ho present i, entendre la globalitat que ha de tenir el canvi, tothom ha d'alliberar-se de la dominació i la desigualtat. Aquesta nova concepció d'entendre l'home i la masculinitat, no hauria de ser tan sols un esforç racional per substituir un model per un altre, sinó reflectir aquesta obertura a la pluralitat: la masculinitat deixa de ser un model d'home,

ara són múltiples manifestacions d'una masculinitat de caràcter positiu que es desenvolupin en la pràctica. La nova concepció ha de ser oberta, plural, flexible i dinàmica, per tal de combatre la recurrent aparició d'un model dominant.

Des que s'han anat formant aquests grups han anat realitzant activitats centrades en la producció d'estratègies reflexives, educatives i activitats pel canvi de la masculinitat hegemònica pel que fa als aspectes violents contra les dones; a més a més, segons Guzamán, G., (2013), recolzant les polítiques antiracistes i pro drets de les persones homosexuals, jerarquitzant models masculins igualitaris, pacífics i empàtics.

4.3.4. MASCULINITAT FEMENINA

Com s'ha dit, les construccions de gènere, identitat i sexualitats són molt complexes i diverses. Les nord americanes Judith Butler i Judith Halbestan han aportat molt sobre el fet de demostrar que no només el sexe és una construcció cultural dinàmica, sinó que el gènere no guarda correlació amb el sexe; per aquest motiu, és possible la pràctica del transvestisme o el cas de les masculinitats femenines.

Masculinitats femenines des del punt de vista que cossos de dones qüestionen les identitats de gènere, fins a homes que es construeixen des del femení, moltes vegades reivindicant sentiments i corporeïtats que l'ordre vident de gènere subestima i estigmatitza; és a dir, existeixen homes que es construeixen des del femení, i això hauria de succeir sense que impliqui un moviment violent o lesiu per a ells, tot i haver una gran resistència de les persones del seu voltant. Això, ho podem observar molt, sobretot, en algunes activitats físiques, com és la dansa o la gimnàstica rítmica, on l'home ha de veure's amb pràctiques corporals vistes com a femenines.

Ara per ara, el moviment de les noves masculinitats segueix el seu camí i el seu procés de consolidació, un camí costerut pel que fa a la fase de consolidar-se i de diferenciació de la corrent feminista, de la qual es nodreixen i des d'on sorgeix el procés de crítica a la cultural patriarcal. Tal i com diu Guzamán, G., (2013), el fet d'exposar el tema en espais públics i que surtin de les aules universitàries o de ministeris destinats a aquesta lluita és un dels grans reptes d'aquest moviment.

Per tant, l'educació serà de vital importància per a combatre contra aquets ideals patriarcals; de la mateixa manera que les activitats que es realitzen al dia a dia, com per exemple, els esports, on també és un món on es poden observar moltes categories subalternes.

4.4. MASCULINITATS EN L'ÀMBIT ESPORTIU

Entrant en l'àmbit de l'Activitat Física i l'Esport, entenem l'aprenentatge i la cultura social com a transmissors principals de la imatge del que han de ser i com han de participar els homes i les dones en les activitats físiques i esportives, complint els estereotips de gènere “ *com un sistema de creences, en el manteniment de les desigualtats de gènere i les oportunitats relacionades amb l'A.F. i l'esport* ” (Fernández, E. et al. 2007).

Tradicionalment, segons Fernández et al. (2007), els **homes** han estat més relacionats directament als **esports vigorosos i de força** –normalment esports col·lectius - , a activitats dirigides a la condició física i a la destresa en activitats. En canvi, el cas de les dones es relaciona amb activitats enfocades a la **sensualitat, bellesa i passivitat**, motivades per a millorar l'aparença física – associades a esports més individuals. Destacar, tal i com ens diu Pelegrín et al. (2010), que la societat sexista en l'esport han afectat tant a les dones com als homes degut als estereotips socials i culturals que provenen dels inicis de la humanitat, “*atorgant a les dones un rol passiu, no agressiu y dèbil i a l'home, un rol competitiu i agressiu*” (Muñoz, Rivero y Fondón, 2013; Tortosa y Vega 2013).

Per tant, avui dia, com hem pogut observar, encara existeix una imatge social diferenciada amb allò que és femení i masculí que fa que xoqui amb el tipus d'activitat física que es practica. Aleshores, què succeeix amb tots i totes aquelles alumnes que són d'un sexe biològic determinat però que realitzen activitats socialment entesos del sexe oposat, en funció de l'expressió de gènere que els caracteritza, és a dir, esports més femenins i esports més femenins? Concretament, què succeeix amb les dones que participen en un esport col·lectiu masculí com és el futbol o bé, un noi que realitza Gimnàstica Rítmica?

4.4.1. EL CAS DE LA GIMNÀSTICA RÍTMICA

La Gimnàstica Rítmica – d'ara endavant GR -, és una disciplina esportiva que combina elements de ballet, gimnàstica i dansa, així com l'ús de diversos aparells com la corda, el cèrcol, la pilota, les maces i la cinta, on la gimnasta s'acompanya de música per mantenir un ritme en els seus moviments, realitzant un muntatge amb o sense aparells. A més a més, segueix un clar estereotip de feminitat establert socialment, tal i com diuen Rodríguez, Martínez y Mateos (2009), ressaltant els valors i actituds pròpies del gènere femení, una gimnasta suau i expressiva. Desenvolupant així, l'harmonia, la gràcia i la bellesa mitjançant moviments creatius, traduïts en expressions personals a través de la combinació musical, teatral i tècnica, que transmet, principalment, satisfacció estètica als espectadors.

Resumint, és una disciplina molt tècnica que requereix de molta precisió en cada execució corporal i de l'aparell en sí, però no només s'avalua la tècnica corporal, sinó també l'àrea artística, on un dels factors a avaluar pel jurat és l'expressió corporal, el que transmet el/la gimnasta a l'hora d'executar l'exercici. En el seu Reglament trobem l'apartat (4.3.) *d'expressió corporal* on diu el següent:

“ a) hauria de ser la unió de força, elegància i bellesa dels moviments

b) àmplia participació de tots els segments de cos (cap, les espatlles, tronc, mans, braços, cames, incloent-hi la cara) que:

- confereix moviments amplis i plàstics

- comuniquin sentiments, o una resposta música amb expressió facial

- èmfasi en els accents

- crear subtileza a través de moviments corporals diferents segments [...]”

de Gimnàstica, F. I. (2018). *Codi de puntuació: gimnàstica rítmica*. Federació Internacional de Gimnàstica.

Avui dia, sí existeix Gimnàstica Rítmica Masculina, l'origen el qual és a Japó. En el cas d'Espanya, és sense cap mena de dubte un dels països on aquesta modalitat s'ha establert amb més èmfasi, la qual utilitza les mateixes regles que la femenina i és l'únic país d'avui

en dia on es realitzen competicions a nivell Estatal – primer Campionat d'Espanya celebrat el 2009, tot i que l'any 2005, va ser la primera vegada que un noi va poder participar q un Campionat Estatal.

A nivell internacional, què succeeix? La Federació Internacional de Gimnàstica la FIG sí reconeix la modalitat Masculina de Gimnàstica Rítmica, però solament la que va tenir origen a Japó, la qual no és similar a la modalitat femenina, ja que està orientada a moviments més acrobàtics i moviments molt aïllats; per tant, la modalitat que es realitza a Espanya, no es reconeix. A què és degut aquest fet? Doncs podria ser degut als estereotips de gènere, ja que com ens explica l'autor Pelegrín et.al (2010), els homes que practiquen esports com la gimnàstica, són vistos com efeminats i com poc virils i són socialment penalitzats; per tant, si s'ha de crear una GR masculina, serà més acceptada i hi participaran més homes, en aquella que tingui menys similitud en la GR Femenina, mantenint l'essència de la masculinitat hegemònica que prohibeix, delimita, jerarquitzava i sobretot, inhibeix les emocions, ja que sinó voldria dir que l'home es feminitza.

Il·lustració 4. Il·lustració pròpia.

Dibuix representant un gimnasta practicant gimnàstica rítmica, on es pot observar la flexibilitat de l'home, l'elegància i les línies que forma el cos amb una frase de fons que envia el següent missatge: "això també és masculí".

Segons als estudis realitzats sobre els estereotips en l'Activitat Física i l'Esport a un centre escolar de Fernández et al. (2007) s'observa que s'atribueix preferentment a les nenes activitats com patinatge, dansa, caminar, bicicleta, GR, natació, voleibol... en canvi, als nois, al futbol, esports d'aigua, de combat, Rugbi, etc. A més a més, aquests autors expliquen que el professorat de les escoles distingeixen la GR i l'aeròbic com a esport més per a nenes i el Rugbi més per a nens. En canvi, el Futbol, rem i musculació són espais compartits de pràctica. El contacte físic, la força o violència per a uns i la vergonya per moure's i expressar-se per altres, són motius pels que els nois i noies no volen treballar

junts. En el mateix estudi, s' explica que l'alumnat relaciona les desigualtats de gènere amb la preparació i gustos del professorat, detectant una clara tendència d'aquest a realitzar activitats de l'espai "masculí", quedant les "femenines en un segon pla" (Fernández et al. 2007). Davant d'aquest escenari, si els docents que són els formadors dels infants ja tenen aquesta percepció sobre els esports en funció del sexe, hi ha un greu problema si volem canviar i trencar amb la normalitat de veure dos únics gèneres, diferenciats per característiques que els separa generant una gran dicotomia fruit del patriarcat. S'ha de lluitar i seguir treballant amb el gènere en les edats escolars, amb matèria d'igualtat i coeducació. "L'escola és un espai privilegiat de socialització i de formació en valors que permeten a tots els i les alumnes treballar les desigualtats de gènere" (Pelegrín et al., 2010) sent els docents – sobretot els d'EF (el nostre àmbit), els que han de treballar per acabar amb les actituds sexistes, canviar els models i relacions tradicionals de gènere.

Il·lustració 5. Il·lustració pròpia.

Representa un noi que l'obliguen a practicar futbol, quan realment el que vol practicar és GR.

4.5. L'ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ I LES NOVES MASCULINITATS

Abans de tot, la gran pregunta que cal que formular és la següent: per on s'ha de començar per poder arribar a construir una societat en la qual les persones es relacionin sense discriminar-se entre sí, i que per tant, puguin ser ells mateixos sense sentir-se reprimides per a res i per a ningú?

Existeixen diverses idees per la construcció del respecte i drets de les persones, però principalment l'educació és el mitjà més factible. Això es pot recolzar amb les paraules de Connell, R. W. (2001) on diu que l'escola no és la única institució que modela les masculinitats i que a més a més, no té per què ser la més important. L'educació és la principal reproductora d'estereotips socials la qual construeix la identitat dels nens com a home i les nenes amb una identitat de dones, i sembla estrany, en quan el sistema educatiu és un mitjà importantíssim per transmetre valors, actualment exerceix un control directe sobre els seus propis règims de gènere, els quals produeixen un impacte directe amb els infants que s'escolaritzen. La major part del temps s'està construint una masculinitat de forma irreflexiva i rudimentària, ja que és poc freqüent veure a les escoles que ensenyin en termes de gènere, al menys fins aquests últims anys. Fins fa ben poc no hi havia programes que comportessin una reflexió crítica des d'una perspectiva de gènere. Tal i com ens diu Herraiz García, F. (2008), reestructurar qüestions sobre la masculinitat en l'àmbit escolar implica tractar de repensar el paper de l'escola en la construcció de gènere i sexe dels nois i noies dins del sistema educatiu. Aquest autor explica la seva experiència a l'escola quan estudiava a la primària a la dècada dels anys setanta, a una escola només per a nois, en la qual no recorda cap classe, llibre ni cap material que estigués relacionat amb el sexe i el gènere. És a dir, anaven a l'escola a fer el temari del llibre i a fer els exàmens corresponents sense investigar i anar més enllà; com a molt, si parlaven de temes referents al sexe, concretament, parlaven sobre la biologia i la reproducció.

4.5.1. L'ESCOLARITZACIÓ COEDUCATIVA

La coeducació ha silenciada la construcció de masculinitat hegemònica a l'educació contemporània, però, l'ha eliminada? Segons Connell, R. W. (2001) la coeducació ha marcat encara més les diferències a nivell simbòlic entre els nens i les nenes a través dels uniformes (les escoles que n'utilitzen), els lavabos separats, la manera de dirigir-se a altres persones, etc. Les escoles coeducatives operen tradicionalment amb una ideologia informal però poderosa, de les diferències de gènere obligant als nois a adaptar-se a ella. A continuació, s'explicaran els tres vèrtex principals que segons Connell (2001) produeixen de manera indirecta a les escoles una formació de masculinitat marcada:

El primer, sorgeix per la divisió simbòlica del gènere a través de les matèries que imparteixen els alumnes. Malgrat els nens i nenes comparteixin el currículum escolar, hi ha algunes matèries que es separen i això provoca que els missatges de gènere augmentin significativament, on els nenes acostumen a triar un estil de matèria, mentre que les nenes una altra. Segons Connell (2001), són les pròpies escoles que donen lloc a aquesta segregació per mitjà de la seva pròpia divisió del treball entre els docents d'aquesta. *“Des de fa molt de temps, s'ha admès que les ciències físiques són definides culturalment com a masculines i que presenten major concentració de docents homes”* (Connell, 2001 pg.164).

En segon lloc, trobem el vèrtex de la disciplina, pel que fa a les relacions de poder. Els docents utilitzen el gènere com a medi de control, com per exemple, un docent referint-se a un noi: *“actues com una nena”*. Segons l'autor, el repte de desafiar l'autoritat pot convertir-se en un focus d'excitació, etiquetatge i formació d'identitats masculines vinculades directament amb el domini i el poder.

I per acabar, el tercer vèrtex el qual combina el poder, la simbolització i emoció. L'autor ens explica l'estudi realitzat per l'autor Foley, a una escola de Texas, on parla del ritual del futbol americà, analitzant l'equip i al conjunt de l'escola, on va poder extreure les següents conclusions: *“ el joc determina de manera directa que un patró agressiu i autoritari és la forma més admirada de la masculinitat i, indirectament margina a les altres”*(Foley (1990) citat per Connell, 2001, p.165). A més a més, comenta que els

docents d'Educació Física tenen una cultura on es centra la masculinitat convencional dominant i neutralitzada, com a natural i bona.

Aquests tres blocs explicats anteriorment, no són l'única manera que utilitza l'escola en produir masculinitats. La selecció educativa també en produeix de manera indirecta, definint alguns alumnes com a bons i els altres com a fracassats. En aquests casos, els alumnes tenen reaccions fortes, on la dimensió del gènere és present. *“L'homogeneïtzació mateixa es converteix en una pràctica masculinitzant, però aquesta no produeix un patró únic de masculinitat, sinó masculinitats plurals, en un ordre de gènere estructurat entre els nois”* (Garvey, citat per Connell, 2001, p.165), per tant, formant una jerarquització de masculinitat, donant lloc a unes superiors i d'altres inferiors.

A mesura que els nens i nenes van creixent i se'ls demana descriure les seves sexualitats i identitats, els hi apareix molta incertesa. Quan s'arriba l'adolescència, les interaccions entre nois i noies són sexualitzades a través de la provocació, coqueteig, etc. Aquest patró de romanç heterosexual els persegueix fins a l'edat de la universitat, el qual crea una definició de la masculinitat generalitzada, a través de la dicotomia entre masculí i femení, permetent a més, la jerarquització de masculinitats. A més a més, la societat genera imatges de la masculinitat hegemònica, i els alumnes ho reproduïxen a l'escola, utilitzant la sexualitat per establir jerarquies a l'hora de referir-nos als altres: “marica”, “escòria”, etc. Afegir el fet que el conjunt de pares/mares i docents s'han adonat que quan un noi està en grup pot arribar a provocar agressions o desordre, com a una actuació de masculinitat hegemònica molt exagerada; però, en canvi, quan estan sols es comporten d'una manera totalment diferent, més amables i cooperadors.

Què passa doncs, amb els alumnes que no accepten un aspecte característic de la masculinitat hegemònica? La producció de masculinitats a les escoles, està molt lluny de ser un simple aprenentatge de normes suggerides per la “socialització del rol sexual”, ja que aquest és un procés de molts camins, models per classe social i ètnia, que produeixen resultats diversos. Alguns efectes de masculinització a l'escola són producte intencional, altres no són predeterminats i altres ni són desitjats, tot i que succeeixen de totes maneres. Hi ha dues coses molt clares i són, la primera, que és necessari un pensament educatiu en torn a aquesta situació i l'altre, que existeixen moltes possibilitats pel treball educatiu.

Com s'ha dit, la divisió del currículum, la disciplina i l'esport poden tenir efectes masculinitzats forts, i per tant, és clau fer reflexionar als docents sobre el que estan fent fins ara, per fer-los veure què s'ha de canviar. Connell (2001) ens demostra que els nois no són un bloc homogeni, les masculinitats varien i canvien, i que les institucions contenen amb qüestions del gènere, i per això, l'escola té un treball educatiu molt important a reestructurar i revisar en aquestes qüestions. “ *Les escoles contribuiran realment a un futur de relacions de gènere més justes i més civilitzades, si es realitzen aquests temes de forma reflexiva*” (Connell, 2001, pàg. 169).

4.5.2. INTERVENCIIONS EDUCATIVES EN RELACIÓ AL GÈNERE

Com s'ha anat comentant, no hi ha hagut una intenció ferma i clara a tenir en compte en els programes educatius l'àmbit del gènere i la construcció de les masculinitats de forma reflexiva en la història educativa. Amb aquest fet, no es pretén negar els moviments i les accions realitzades des de fa moltes dècades de moltes persones les quals han estat lluitant en l'àmbit dels gèneres i tot el que comporta. Tot i això, cal destacar, que en aquests últims anys, cada vegada ha anat augmentant l'interès sobre els temes referits al sexe-gènere, i per tant, això s'ha notat en l'àmbit educatiu, entre altres. Per aquest motiu, podem trobar programes educatius sobre aquests, els quals, a continuació s'anomenaran alguns:

- El Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya facilita un document² molt interessant, on presenta diferents recursos per treballar a l'aula, fins a 4 temes diferents (d'A a D) amb diferents enllaços on et porten a una altre finestra on et presenten moltíssimes activitats a realitzar amb els alumnes.
- Des de l'Ajuntament de Barcelona també ens ofereixen un conjunt de recursos pedagògics³ referits al gènere i a les igualtats entre dones i homes, dintre d'aquests hi podem trobar un apartat exclusiu sobre les masculinitats.

² El document del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya es pot observar clicant al següent link: http://xtec.gencat.cat/web/_content/centres/projeducatiu/convivencia/aplicacio/grabella-coeducacio-aula.pdf

³ Els recursos pedagògics de l'Ajuntament de Barcelona es pot trobar en el següent enllaç: <http://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/ca/masculinitats/introduccio>

- El Grup d'Investigadors Social i Educativa de l'Activitat Física i l'Esport ens ofereix una guia⁴ molt interessant, anomenada *Guia de bones pràctiques de gènere en estudis de la família de les CAFE*. A continuació, es presentarà un petit fragment d'aquesta on explica el per què de la seva creació.

“La promoció de la igualtat efectiva entre dones i homes i la ruptura dels estereotips de gènere en l'activitat física, l'educació física i l'esport són encara alguns dels grans reptes de la nostra societat en ple segle XXI.

La universitat, així com tots els centres de formació vinculats a l'activitat física, l'educació física i l'esport, tenen un paper clau com a agents de canvi i de transformació dels models i de les relacions de gènere a partir de les seves funcions de formació de professionals, d'investigació i de transferència de coneixement.

Aquesta guia es dirigeix a totes aquelles institucions educatives i esportives, de tots els nivells de formació (primària, secundària, professional o universitària), que pretenen incorporar i desenvolupar la perspectiva de gènere a les seves agendes i intervencions. Amb aquest propòsit, es proporciona informació sobre els aspectes clau que tant els equips directius com el professorat han de tenir en compte a l'hora de planificar i implementar els seus programes de formació, la seva actuació quotidiana i la seva forma de comunicació”. (Grup d'Investigadors Social i Educativa de l'Activitat Física i l'Esport (GISEAF), 2018)

- Hi ha un llibre de Barbe, A., Carro, S. I Vidal, C., títol el qual és *“La construcció de les identitats de gènere: activitats per a treballar amb joves i adolescents”* molt interessant el qual fa una introducció de la situació actual que ens trobem amb el masclisme, seguit d'unes activitats a realitzar amb els adolescents per treballar les identitats, tant la femenina com la masculina.

⁴ La guia que ofereix o El Grup d'Investigadors Social i Educativa de l'Activitat Física i l'Esport ha estat recuperada a: <https://inefcgiseafe.com/2018/07/05/guia-de-bones-practiques-de-genere-en-estudis-de-la-familia-de-les-cafe/>

4.5.3. GIMNÀSTICA RÍTMICA EN RELACIÓ AMB L'ÀMBIT EDUCATIU

És difícil parlar d'una relació directa de la disciplina de la GR en l'àmbit educatiu, ja que no hi ha molts estudis que relacionin directament aquests dos àmbits (la disciplina en concret i l'escola). Tot i això, sí hi ha algun estudi que els ho fa, tot i no ser amb alumnes que cursen la Primària. A continuació, es parlarà d'algun d'aquests:

En primer lloc, trobem l'estudi anomenat "*Percepcions de l'alumnat sobre els estereotips en la pràctica de la Gimnàstica Rítmica*" que va realitzar la Universitat d'Alicante a estudiants de CAFE, realitzat per Vega Ramírez, L. et. al (2014), comentat amb anterioritat, el qual era investigar sobre els estereotips que tenien els alumnes de primer Grau de CAFE sobre les disciplines que tradicionalment s'han entès i considerat com a femenines, com es el cas de la GR. Aquest estudi va concloure que després de realitzar totes les sessions, l'alumnat va generar canvis en la seva percepció, deixant de percebre la GR com a un esport explosiu del gènere femení.

També, s'ha trobat un Treball Final de Master de la Universitat Politècnica de Madrid anomenat "*Percepció d'estereotips de gènere en Educació Física en alumnes de Secundària*" de Galán, M. (2016), on es va implementar una Unitat Didàctica de GR. Aquest va treure unes conclusions similars a l'anterior i acceptant la importància de la formació i l'obtenció de recursos per als docents per tal de treballar temes de gènere de manera transversal al currículum.

Si observem aquests dos estudis, es centren només en fer veure a l'alumnat que la GR no és únic del gènere femení, ja que es treballen altres continguts relacionats també amb el gènere masculí, com si volguessin demostrar que les disciplines que practiquen les noies també requereixen d'esforços com els del gènere masculí. Però, cap d'ells parla del fet que les característiques de la GR socialment concebudes com a femenines (estereotips de gènere) s'han de desfer, ja que, perquè no han de ser també compartides per als nois? Un noi no pot ser femení, i per tant, sigui un dels motius pels quals no vulgui participar amb la GR?

La dansa contemporània, és un altre clar exemple, on els nois ballarins han d'adoptar postures, gestos, moviments caracteritzats socialment com a femenins, a més a més, de realitzar exercicis de sensibilització i de creació que impliquen travessar les barreres

socials corporals, obligats a defensar una pràctica considerada de dones. La GR, comparteix moltes coses del ballet, ja que com s'ha dit amb anterioritat, és un dels components d'aquesta modalitat esportiva. En efecte, què li succeeix a la masculinitat d'un home quan ha de realitzar una pràctica corporal que implica assumir insígnies que es consideren culturalment femenines, una pràctica que implica traspasar les regles de gènere? D'aquí sorgeixen “noves” masculinitats, noves formes de ser home que resisteixin a les idees hegemòniques, i que a través de l'escola s'hauria de poder treballar.

4.5.4. L'EXPRESSIONI CORPORAL A L'ESCOLA

Pel que fa al treball de l'expressió corporal, molt important tant al ballet com per a la GR, sí hi ha estudis relacionats amb les escoles, ja que és una de les competències a treballar a l'Educació Física. Trobem, per exemple el llibre “*la intel·ligència corporal a l'escola*” de Castañer Balcells, M. (2006), o també, “*Expressió Corporal: Una proposta didàctica pel professorat de Educació Física*” d'Ortiz, M. D. M. (2002). És interessant parlar de l'expressió corporal, ja que la GR compta amb aquest contingut fonamental a la disciplina, com hem pogut observar amb anterioritat. Segons Schinca (1988) (citada per Ortiz, M. D. M., 2002. Pàg. 23) l'expressió corporal és una disciplina que requereix de molt rigor dirigit a la recerca d'un llenguatge a través del cos, a partir de la qual sorgeixen les eines que la possibilitin. En l'àmbit de l'E.F. l'expressió corporal ha de contribuir amb el desenvolupament integral del individu i com diu Ortiz, M. D. M. (2002), potenciant el coneixement i desenvolupament del llenguatge corporal a través de diferents tècniques que afavoreixin revelar el més intern i profund de la persona a través del cos i el moviment, és a dir, “expressar”; reforçar la utilització del cos i el moviment com a mitjà de comunicació, és a dir, “comunicar” i analitzar el valor estètic i artístic del cos.

Il·lustració 6.. L'expressió corporal en l'àmbit d'EF.

Ortiz, M. D. M. (2002). Expresión Corporal: Una propuesta didáctica para el profesorado de Educación Física. Grupo Editorial Universitario

Així doncs, la GR pot ser una disciplina molt interessant a conèixer en l'àmbit escolar, per tal de treballar l'expressió corporal, entre altres continguts, per donar a conèixer noves maneres de canalització i exteriorització de sensacions, emocions i sentiments, tant per als nois com per a les noies, i així, que els alumnes puguin descobrir-se a ells mateixos sense ser marcats per a ningú, en la seva manera de ser, sentir-se i actuar. Per tant, la GR també com a recurs per desmuntar ideals socialment preestablerts.

5. UNITAT DIDÀCTICA

5.1. INTRODUCCIÓ DE LA UNITAT DIDÀCTICA

A continuació, es presentarà la proposta d'Unitat Didàctica present en aquest treball on trobarem en un primer moment la seva presentació amb el títol, curs, entre altres, continuat dels objectius generals els quals es pretenen aconseguir a través d'aquesta proposta, les competències i la seva planificació.

Tot seguit, hi haurà un segon punt amb una breu justificació del per què la creació d'aquesta proposta, apropant-se al context social en el que ens trobem actualment.

○ PRESENTACIÓ DE LA U.D.P.:

TÍTOL	CONEIXEM LA MASCULINITAT EN TOTS ELS SEUS SENTITS I REALITATS COM LA GIMNÀSTICA RÍTMICA
CICLE	SUPERIOR
NIVELL	6È
SESSIONS	10 *Les sessions han estat creades amb l'ajuda del següent llibre: Barbé, A., Carro, S. I Vidal, C., (2014). <i>La construcció de les identitats de gènere: activitats per a treballar amb joves i adolescents</i> , Madrid, Espanya: Edupaz. Concretament, les dues últimes sessions contenen activitats idèntiques al llibre. En canvi, en altres casos s'ha agafat alguna activitat i s'ha reelaborat i modificat en algun que altre sentit.

○ **OBJECTIUS GENERALS:**

En primer lloc, comentarem els objectius generals d'aquesta proposta, seguit d'uns punts els quals ens aproparan a aquests objectius i finalment, s'exposaran les competències que es treballen en aquesta U.d.P.. Respecte els objectius específics, seran presentats a cada una de les sessions quan aquestes es presentin més endavant.

Els objectius generals, són els següents:

1. Trencar amb els estereotips de gènere.
2. Reconèixer que hi ha pràctiques esportives que aparentment semblen de noies que també poden ser practicades per a nois.
3. Descobrir diferents maneres d'expressió de la masculinitat a través de la GR.

Per tal d'aconseguir aquests tres objectius generals, cal tenir en compte:

- Analitzar amb els nois i noies la construcció social de les identitats que promouen el sistema sexe/gènere i els afectes en la vida de les persones.
- Proposar recursos que permetin compartir actituds i comportaments alternatius i no violents des de la seva experiència i d'acord amb les seves necessitats.
- Qüestionar els valors limitadors dels models de sexe/gènere tradicionals.
- Crear un espai mixta, basat en el diàleg intergenèric, on puguin qüestionar els rols tradicionals i ensenyar alternatives.
- Facilitar la presa de consciència dels propis límits i aprendre a expressar-los.
- Crear un clima de seguretat, estima i confiança.

○ **COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA:**

Els objectius els aconseguirem amb les següents competències dels diferents àmbits els quals arribem a treballar amb la U.d.P. presentada:

ÀMBIT DE CONEIXEMENT DEL MEDI

Competència 7. Prendre consciència del propi cos, de les emocions i sentiments propis i aliens, per aconseguir l'equilibri emocional i afavorir la convivència.

Competència 12. Participar en la vida col·lectiva a partir de valors democràtics, per millorar la convivència i per afavorir un entorn més just i solidari.

ÀMBIT ARTÍSTIC

Competència 1. Mostrar hàbits de percepció conscient de la realitat visual i sonora de l'entorn natural i cultural.

Competència 2. Utilitzar elements bàsics dels llenguatges visual, corporal i musical i estratègies per comprendre i apreciar les produccions artístiques.

Competència 7. Emprar els elements i recursos bàsics del llenguatge escènic, per expressar-se, interpretar i comunicar-se.

Competència 8. Improvisar i crear amb els elements i recursos bàsics dels diferents llenguatges artístics.

ÀMBIT D'EDUCACIÓ FÍSICA

Competència 2. Prendre consciència dels límits i les possibilitats del propi cos en la realització d'activitats físiques.

Competència 5. Comunicar vivències, emocions i idees utilitzant recursos expressius del propi cos.

Competència 6. Prendre part en activitats col·lectives d'expressió i comunicació corporal per afavorir la relació amb els altres.

ÀMBIT D'EDUCACIÓ EN VALORS

Competència 1. Actuar amb autonomia en la presa de decisions i assumir la responsabilitat dels propis actes.

Competència 2. Desenvolupar habilitats per fer front als canvis i a les dificultats i per assolir un benestar personal.

Competència 3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i consolidar el pensament propi.

Competència 4. Mostrar actituds de respecte actiu envers les persones, les seves idees, opinions, creences i les cultures que les conformen.

Competència 5. Aplicar el diàleg com a eina d'entesa i participació en les relacions entre les persones.

Competència 6. Adoptar hàbits d'aprenentatge cooperatiu que promoguin el compromís personal i les actituds de convivència.

Competència 7. Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes.

Competència 8. Mostrar actituds de servei i de compromís social, especialment davant de les situacions d'injustícia.

○ **PLANIFICACIÓ:**

La Unitat Didàctica començarà amb unes primeres activitats introductòries sobre el gènere les quals es realitzaran amb nois i noies conjuntament. Tot seguit, es plantegen unes activitats les quals el grup classe es separarà en nois per una banda i les noies per una altra, per tal de construir un espai més proper i poder treballar les masculinitats i feminitats des d'un punt de vista més personal. En aquest treball, només es mostren les activitats dels nois, ja que treballem les masculinitats; això no significa que amb les noies no s'hagi de treballar, ja que el canvi és necessari per a tots/es, sigui quin sigui el sexe. En aquesta fase de separació s'anirà introduint la GR per així, treballar les masculinitats a través de reflexions i vivències personals. I finalment, dues últimes sessions amb tot el grup classe (nois i noies), per concloure la Unitat Didàctica en una reflexió final, ja que malgrat estar nois i noies separats, les activitats hauran estat elaborades per treballar les altres masculinitats.

En resum:

SESSIÓ	ALUMNAT	ACTIVITATS
Sessió 1	Sessió intergenèrica	2
Sessió 2	Sessió separada	3
Sessió 3	Sessió separada	2
Sessió 4	Sessió separada	2
Sessió 5	Sessió separada	2
Sessió 6	Sessió separada	2
Sessió 7	Sessió separada	2
Sessió 8	Sessió intergenèrica	2
Sessió 9	Sessió intergenèrica	2

- La proposta de separar els alumnes en dos grups (un de nois i un de noies) ha estat agafada del llibre esmentat: Barbé, A., Carro, S. I Vidal, C., (2014). *La construcció de les identitats de gènere: activitats per a treballar amb joves i adolescents*, Madrid, Espanya: Edupaz.
- Depenent del context també es podria treballar amb nois i noies conjuntament. Però si fos així, les activitats proposades haurien de ser modificades. En aquest cas, seria genial poder comptar amb dos docents a l'aula, un home i una dona.
- Cada nen i nena tindrà una llibreta, la qual l'utilitzarà només al finalitzar cada sessió, o bé, fora l'escola. En aquesta llibreta hauran d'escriure què han après aquell dia a la classe o què els hi ha cridat més l'atenció. No se'ls demana una redacció, poden escriure el que vulguin – des d'una frase fins a un text. Serà el seu moment per plasmar i posar paraules al que han après, per tal que tot el que aprenguin no només sigui vivencial, sinó també hi tinguin un moment per posar conceptes al nou coneixement. Aquesta llibreta serà la “*llibreta del coneixement*”.

5.2. JUSTIFICACIÓ DE LA UNITAT DIDÀCTICA

Quan parlem de la construcció dels nostres gèneres, parlar d'arrels, acostuma a significar fer-ho des dels estereotips, prejudicis, mites, limitacions o barreres. A través d'aquesta Unitat Didàctica busquem noves arrels, unes que ens permetin definir-nos com vulguem, sense les limitacions i barreres imposades pels rols i normes socials. Cal estar disposats a abandonar el camí en línia recta que ens presenten i ens imposen des que naixem, per així, poder cercar o transitar altres camins possibles.

Una Unitat Didàctica per treballar el gènere i enfocant les Altres Masculinitats ens obliga a partir de la pedagogia del dubte. Serra, Carroi Vidal (2014), expliquen que fins ara s'ha posat èmfasi a la construcció de la identitat femenina que ha estat patint degut a la cultura heteropatriarcal i que per tant, són menors els plantejaments de la identitat masculina. Les sancions que s'estableixen quan un noi fa coses de noies i del inrevés, és una realitat social i cultural que hi ha a la nostra societat, fins i tot a les escoles. S'ha de visibilitzar els estereotips de gènere dels quals hem estat educats o educades, i identificar quins d'aquests limiten la satisfacció de les necessitats dels nois i de les noies, els seus desitjos i somnis.

Per promoure una cultura lliure del sexisme és fonamental frenar censures que sorgeixen quan tant nois com les noies volen sortir de l'estereotip. L'etiqueta de "marieta" que a mesura rep un noi que es mostra sensible i dolç i que té actituds "poc masculines", és un clar exemple i molt comú cap als nois que no segueixen els estereotips. Si des de l'educació treballem per lliurar-nos d'aquestes censures que s'estableixen per utilitzar el llenguatge considerat de l'altre sexe/gènere, estarem contribuint al desenvolupament integral i lliure de les persones i fomentarem la construcció d'identitats més flexibles i menys discriminatòries.

5.3. PRESENTACIÓ UNITAT DIDÀCTICA: CONEIXEM LA MASCULINITAT EN TOTS ELS SEUS SENTITS I REALITATS COM LA GIMNÀSTICA RÍTMICA

SESSIÓ	1	TÍTOL:	D'ON PARTIM?
TEMPS	1h30'	MATERIAL	Pissarra, projector, carolines, permanents i vídeo https://beteve.cat/terricoles/miquel-misse/
INTRODUCCIÓ	En aquesta primera sessió s'explicarà el què es treballarà en aquesta Unitat Didàctica. Entre tots s'elaborarà un esquema partint del que els alumnes coneguin sobre estereotips de sexe/gènere. A més a més, es visionarà un vídeo que els faci reflexionar i els hi produeixi incertesa, acompanyat d'un esquema sobre el sexe i el gènere.		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Conèixer de quins coneixements partim. ○ Obrir interrogants, que els alumnes es facin preguntes i es qüestionin idees. ○ Entendre que potser el que ens han ensenyat no reflecteix la realitat. 		
ACTIVITAT 1:	Presentació de la Unitat Didàctica		
Desenvolupament:	<p>Abans de començar la sessió cada alumne s'asseurà on vulgui, la docent entrarà i s'asseurà al lloc que quedi a l'aula.</p> <p>Se'ls explicarà als i a les alumnes què es treballarà al llarg de les futures sessions amb un tema interessant, molt proper a ells i elles que cal que el gaudeixin i intentin obrir un espai nou al seu interior. A més a més, se'ls farà l'èmfasi que serà de vital importància el respecte entre els companys i les companyes, i que serà una oportunitat per a créixer a nivell personal i com a grup.</p> <p>Tot seguit, es penjaran tres cartolines a la pissarra, una de rosa, una blava i una blanca, i es deixaran uns permanents per escriure sobre d'una taula. La docent preguntarà als alumnes què se'ls hi ve pel cap amb els conceptes "masculinitat" i "feminitat", i ho aniran comentant en veu alta. Mentrestant, la docent anirà apuntat a la pissarra conceptes que vagin sortint, per una banda de "masculinitat", i per una altre de "feminitat".</p> <p>Seguidament, se'ls invitarà que construeixin entre tots un esquema amb els dos conceptes, del qual, poden utilitzar les cartolines que necessitin per fer-lo.</p> <p>A l'acabar, s'analitzarà quin ha esta el resultat. Hauran utilitzat la cartolina blava per "masculinitat" i la rosa per la "feminitat"? o bé, hauran construït un esquema dins la carolina blanca? Sigui com sigui, es farà una reflexió del producte final.</p> <div style="display: flex; justify-content: center; gap: 20px; margin-top: 20px;"> <div style="width: 100px; height: 50px; background-color: blue;"></div> <div style="width: 100px; height: 50px; border: 1px solid green;"></div> <div style="width: 100px; height: 50px; background-color: pink;"></div> </div>		

ACTIVITAT 2:	<i>Visionem un vídeo de Miquel Missé</i>
Desenvolupament:	<p>Un cop finalitzat l'esquema, se'ls ensenyarà un vídeo d'uns 30' on s'entrevista a Miquel Missé, un sociòleg i activista transsexual, un noi que va néixer en cos de dona. És un vídeo que pot impactar, és molt interessant però pot sobtar als i a les alumnes.</p> <p>Un cop visionat el vídeo, se'ls preguntarà si canviarien alguna cosa en l'esquema. Per què ho han separat en color rosa i blau? Una dona no pot ser masculina? I un home femení?</p>
ACTIVITAT 3:	<i>"Creem interconnexions"</i>
	<p>Un cop vist l'anterior vídeo, se'ls ensenyarà el següent esquema:</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Entre tots i totes, amb l'ajuda de la docent, hauran d'intentar entendre a què ens referim amb "identitat de gènere", "orientació sexual", "expressió de gènere" i "sexe biològic".</p> <p>Tot seguit, es formularan preguntes d'aquest estil: Quina relació té amb Miquel Missé? Coneixeu algú d'orientació sexual diferent? Com creieu que us expresseu? Si ets nois i t'expresses com a home, vol dir que t'hauran d'agradar les noies? (orientació sexual)</p> <p>Aquest esquema serà penjat a la classe, per tal d'utilitzar-lo sempre que faci falta, a l'hora de fer activitats, de dialogar amb el grup, d'intentar debatre i provocar contradiccions necessàries.</p>

SESSIÓ	2	TÍTOL:	TRENQUEM EL GEL AMB LA CREATIVITAT
TEMPS	1h30'	MATERIAL	Diari, cinta adhesiva, música
INTRODUCCIÓ	<p>Aquesta sessió servirà per anar construint un clima cada vegada més íntim, respectable, ple d'idees diverses, un espai incert i creatiu.</p> <p>Seràn activitats per seguir parlant dels estereotips que mantenim la societat dels quals, es van poder veure a la primera sessió.</p> <p>A l'acabar, se'ls explicarà que a la següent sessió es separaran en dos grups, un de nois i un de noies.</p>		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Crear interès per la temàtica i així aconseguir un diàleg intergenèric. ○ Generar espais de seguretat i confiança on aprendre a comunicar-nos de diferents maneres. ○ Introduir un mínim de mac conceptual comú. 		
ACTIVITAT 1:	<i>“Això no és un diari”</i>		
Desenvolupament:	<p>El grup es col·loca en cercle i es deixa qualsevol objecte al centre. Per exemple, un diari enrotllat. Aleshores, un noi o una noia ha de sortir al centre i realitzar una acció amb el diari mostrant-ho al grup classe, sense dir què s'imagina que és, deixa l'objecte al sòl, i s'espera a que surti un altre persona.</p> <p>*Variant: passar l'objecte en comptes de deixar-lo al centre.</p>		
ACTIVITAT 2:	<i>“Nedant en el mar de la creativitat”</i>		
Desenvolupament:	<p>La docent demana al grup, el qual encara està en cercle, que tanquin els ulls, mentre omple el cercle amb diferents papers de diari. Aleshores, els demana que ja poden obrir els ulls i que comparteixin les seves primeres impressions: “Què creieu que és això?”</p> <p>Els explica que és un mar de creativitat, un espai on tot està permès.</p> <p>Hi haurà dos rotllos de cinta adhesiva la qual hauran d'utilitzar per construir una escultura individualment. Se'ls demanarà que la construcció ha de fer referència a com entenen per “què és ser un home” i “què és ser una dona”.</p> <p>L'activitat estarà acompanyada per música.</p> <p>Per acabar, es deixaran per l'aula i es passejaran per aquesta observant les escultures i compartint les primeres impressions.</p>		
Críteris d'avaluació	<p>Important compartir amb l'alumnat com s'han sentit durant el procés, i veure si els nois i les noies tenen una visió estereotipada de “l'altre” sexe/gènere. A l'última sessió de la U.d.P., a través del diàleg intergenèric, podem contrastar fins quin punt s'han modificat aquestes percepcions del primer dia.</p> <p>Ara això no és el que interessa, sinó explorar la pròpia imaginació i creativitat a través de les normes de gènere expressades.</p>		

SESSIÓ	3 (nois)	TÍTOL:	CREATIVITAT AMB LA REALITAT
TEMPS	1h30'	MATERIAL	Fotografia d'un bebè, fulls i material per escriure, vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=kWZwiflIXuo
INTRODUCCIÓ	Aquesta sessió és la primera on la classe serà dividida en grups (nois i noies per separat), per tant, les activitats plantejades són les que es realitzaran amb el grup de nois. Seguint avançant amb aquest treball, en aquesta sessió se'ls farà crear situacions noves, intentant connectar amb la seva vida personal.		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Qüestionar i desestabilitzar les creences dels nois i de les noies, generar un espai per a la incertesa i així fomentar una major disposició per adquirir noves idees. ○ Dotar al grup de vivències, emocions i sentiments compartits tant de frustració com de ruptura, per tal de construir una masculinitat més saludable i d'acord amb les necessitats de cada infant. ○ Obrir espais on poder viure la masculinitat de forma més lliure i saludable, flexibilitzar, qüestionar i transformar el model hegemònic de masculinitat. 		
ACTIVITAT 1:	"La vida de..."		
Desenvolupament:	<p>S'ensenya al grup d'alumnes la fotografia d'un bebè: Els hi expliquem que acaba de néixer i que li hauríem de posar un nom, tenint en compte que és un nen. A continuació, fem tres grups, els quals cada un haurà d'imaginar-se un moment de la vida del nadó (amb el nom que hagin escollit) i representar-la amb una imatge estàtica amb els seus cossos. Exemple:</p> <p>El grup A: el segon aniversari. El grup B: un dia quan ja té 16 anys. El grup C: quan ja tingui 30 anys. Mentre un grup prepara la seva representació, la resta tanca els ulls fins que ja l'hagin muntada. Tots junts observarem amb atenció i descrivirem el què veiem. És tant important el que han representat els actors com el que veuen els espectadors. Per acabar, intentarem resumir quina vida ens imaginem que ha tingut el nadó, seguint les tres imatges representades. Crearem un debat preguntant qüestions que no hem pogut obtenir en les imatges: Té treball? Té fills? Quina relació creieu que té amb la família? I sobretot, creieu que la seva vida hagués estat la mateixa si hagués sigut una noia? A continuació se'ls pot preguntar: Qui firmaria la vida del nadó? I contrastar la vida del personatge amb la seva pròpia: on et veus treballant? T'imagines compartint la vida amb algú? Amb qui? Quines creus que seran les teves necessitats? I temors? Quan creieu que va passar de ser un nen a ser un home?</p>		

	<p>Amb això, s'observaran les expectatives que tenen sobre com hauria de ser un home adult. Se'ls pot preguntar, a més a més, quins referents adults i propers han utilitzat per construir les imatges i si els ha condicionat al llarg de la seva vida.</p> <p>La pregunta final seria: Creieu que aquestes persones han sigut felices intentant ajustar-se a les expectatives ? Què s'han deixat pel camí?</p>
ACTIVITAT 2:	<i>“Què ens ha influenciat?”</i>
Desenvolupament:	<p>En aquesta activitat se'ls passarà un vídeo el qual és un noi cantant una cançó de rap trencant els estereotips de gènere, cançó la qual es titula “Com ser un home”. A continuació, els alumnes per grups, hauran d'elaborar una cançó de rap d'aquells missatges vinculats a la construcció de la masculinitat que han rebut al llarg de la seva vida, on els van sentir i com els han influenciat. Poden ajudar-se amb els conceptes que van sorgir a l'esquema de la primera sessió d'aquesta U.d.P.</p> <ul style="list-style-type: none">- Per exemple: recordo quan un dia plorava al pati un nen més gran que jo em va dir que els nens no tenen que plorar... <p>Una consigna que se'ls demanarà serà que una de les estrofes comenci amb la següent frase: “si hagués nascut noia...”, on plantegin el que consideren que hagués estat diferent.</p>

SESSIÓ	4 (nois)	TÍTOL:	ACCEDEM AL MÓN DE LES EMOCIONS I LES MASCULINITATS
TEMPS	1h	MATERIAL	https://www.youtube.com/watch?v=Udwi80hUBCA
INTRODUCCIÓ	<p>Totes les persones tenim la capacitat d'emocionar-nos, de sentir, però no tothom disposa de les mateixes capacitats per accedir al món de les emocions, reconèixer-les i posar nom al que sentim.</p> <p>L'expressió del que sentim també és cosa d'homes, però tradicionalment els hem amagat per protegir-nos de l'acusació de no ser "un home de veritat".</p>		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Treure a la llum les contradiccions entre el model de masculinitat tradicional i el desig dels propis nois. ○ Reconèixer què s'espera dels nois pel simple fet de ser nois. ○ Prendre consciència de com condicionen les expectatives que es té d'un home a l'hora de prendre decisions. 		
ACTIVITAT 1:	"Què faries tu (1)?"		
Desenvolupament:	<p>L'activitat consisteix en plantejar un problema del qual els participants han de formular una opinió.</p> <p>La docent numerarà quatre cantonades (A,B,C,D), i anirà llegint d'un en un els problemes o dilemes plantejats amb les tres possibles respostes (deixant la quarta com a lliure, alternativa). A cada problema, s'ha d'escollar els arguments de tothom.</p> <p>A continuació es presentaran dos possibles dilemes, els quals poden ser modificats en funció de la dinàmica del grup classe i depenent del context de l'aula:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dilema 1: En Milan (si hi ha un alumne amb aquest nom s'hauria de canviar) té una situació familiar difícil ja que els seus pares s'acaben de separar i un comentari que es fa a classe el posa molt trist i té ganes de plorar. <ul style="list-style-type: none"> A. Plora obertament i quan li pregunten per què comparteix amb la resta que està trist. B. Se'n va al lavabo a plorar sol. C. Reté les ganes de plorar i s'espera al pati per explicar-li a un amic. D. Racó alternatiu, obert. ▪ Dilema 2: En Milan surt de festa amb els amics i després de prendre un parell de copes li proposen que trenqui una senyal de tràfic. Què creieu que fa i per què? <ul style="list-style-type: none"> A. La trenca sense pensar-s'ho. B. Els hi diu que no però si insisteixen ho acaba fent. C. Els diu que no ho vol fer. D. Racó alternatiu, obert. <p>Aquests dilemes han de servir per poder parlar de les seves pròpies experiències (què faríeu vosaltres? Us ha passat mai?)</p> <p>*Variant: reproduir les escenes, on el protagonista de cada una decideixi l'acció i veure com es desenvolupa. Així, poder preguntar als actors com s'han sentit. Això ens pot servir per buscar conjuntament alternatives, invitant als</p>		

	nois a substituir algun protagonista que hagi actuat i trobar accions alternatives.
ACTIVITAT 2:	<i>Curtmetratge de la piscina</i>
Desenvolupament:	<p>Per acabar aquesta sessió, es passarà el següent curtmetratge: https://www.youtube.com/watch?v=Udwi80hUBCA</p> <p>En aquests s'escolta el relat d'un noi que està aprenent a nedar, i gràcies a una noia que acaba de conèixer n'aprèn i s'enamoren. La imatge del noi és una imatge molt fràgil, amb cara d'inseguretat, maniguets de piscina, etc. Ell justifica que no sap nedar perquè quan era petit va veure morir a la seva àvia ofegant-se, i per això ha agafat por a l'aigua. Al final resulta ser que el noi havia mentit, ja que sí que sabia nedar, l'àvia era viva, i va plorar de mentida. Al final del vídeo diu "la vaig mentir, però només en part, perquè feia dos dies que estava ofegat i ara, en canvi, al mirar-li els ulls em sento flotant, en tots els sentits. Tinc ganes de plorar, però plorar de veritat".</p> <p>Un cop vist el curtmetratge, se'ls plantejarà una sèrie de preguntes:</p> <ul style="list-style-type: none">- Com us heu sentit al veure el noi amb els maniguets i les olleres d'aigua? Com creieu que se sent ell? I la noia?- És cert el que diu el noi, que l'única manera de cridar l'atenció d'una noia és explicant-li una història com la de l'àvia? Per què? Què els hi agrada a les noies d'un noi?- Per què no li va poder dir la veritat de com es sentia en aquells moments?- Creieu que algun dia li dirà la veritat, i la noia ho entendreà?- Com és que no pot plorar de veritat?- Per què creieu que tenia ganes? Us ha passat mai voler plorar i no poder? Creieu que a les noies també els hi passa?

SESSIÓ	5 (nois)	TÍTOL:	ACCEDEM MÉS AL MÓN DE LES MASCULINITATS ALTERNATIVES
TEMPS	1h	MATERIAL	Imatges
INTRODUCCIÓ	Ens trobem a la cinquena sessió, la qual començarà amb la mateixa activitat que es va acabar la sessió anterior. Serà a través d'aquesta on s'introduirà la Gimnàstica Rítmica d'una manera molt cautelosa, per tal de fer-los-hi pensar i reflexionar abans de tractar aquesta disciplina directament.		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Reconèixer què s'espera dels nois pel simple fet de ser nois. ○ Prendre consciència de com condicionen les expectatives que es té d'un home a l'hora de prendre decisions. ○ Conèixer altres alternatives de ser home, sortir del model tradicional. ○ Donar a conèixer pràctiques esportives que semblen ser de dones però que els homes també poden realitzar. 		
ACTIVITAT 1:	"Què faries tu (2)?"		
Desenvolupament:	<p>L'activitat consisteix en el mateix que la primera activitat de la sessió anterior, però plantejant dos dilemes nous introduint així, la GR.</p> <p>A continuació presentarem dos possibles dilemes, els quals poden ser modificats en funció de la dinàmica del grup classe.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dilema 1: A la sortida del institut en Milan veu passar a la noia que li agrada des de fa temps, i just està acompanyat d'un amic seu. <ul style="list-style-type: none"> A. Li explica a l'amic que fa temps que li agrada i que li agradaria sortir amb ella. B. Li diu alguna floreta ("piropo" den castellà) C. S'ho guarda per a ell i calla. D. Racó alternatiu, obert. ▪ Dilema 2: En Milan està a casa d'uns amics i veuen per la televisió un noi que practica Gimnàstica Rítmica. En Milan li ha agradat i li agradaria provar-ho. <ul style="list-style-type: none"> A. Els comenta als amics que li agradaria fer aquest esport. B. Està a punt de comentar-ho amb els seus amics però finalment no ho fa per vergonya. C. Se'n riu del noi que fa Gimnàstica Rítmica amb els seus companys. D. Racó alternatiu, obert. <p>Aquests dilemes han de servir per poder parlar de les seves pròpies experiències (què faríeu vosaltres? Us ha passat mai? Us agradaria fer un esport com la Gimnàstica Rítmica? Per què?)</p> <p>*Variant: reproduir les escenes, on el protagonista de cada una decideixi l'acció i veure com es desenvolupa. Així, poder preguntar als actors com s'han sentit. Això ens pot servir per buscar conjuntament alternatives, invitant als nois a substituir algun protagonista que hagi actuat i trobar accions alternatives.</p>		

ACTIVITAT 2:	<i>“Observa i digues la teva”</i>
Desenvolupament:	<p>En aquesta activitat, es mostraran una sèrie d'imatges. Individualment, cada alumne haurà d'anar apuntant en quina imatge es veu més identificat i el per què.</p> <div data-bbox="563 600 914 846"></div> <div data-bbox="1023 600 1369 909"></div> <div data-bbox="525 943 948 1223"></div> <div data-bbox="1023 965 1401 1368"></div> <p>Per acabar, finalitzarem aplicant l'exemple de la seva vida quotidiana per discutir quins són els mecanismes que utilitzen ells per ser acceptats al grup. Què passa quan no es senten acceptats? I quan senten coses que no són pròpies del “món masculí”?</p>

SESSIÓ	6 (nois)	TÍTOL:	ACCEDIM AL MÓN DE LES MASCULINITATS AMB LA GR																					
TEMPS	1h30'	MATERIAL	Material per escriure Vídeos: Billy Eliot: https://www.youtube.com/watch?v=R5DTkZazSaw Yuli: https://www.youtube.com/watch?v=P4v4TaOJfjE Noia gimnasta: https://www.youtube.com/watch?v=rjgZBOowREU Noi gimnasta: https://www.youtube.com/watch?v=nNfZbkn49Is																					
INTRODUCCIÓ	Aquesta sessió serà on es parlarà de la Gimnàstica Rítmica de forma directa, i a través d'aquesta, treballar les masculinitats. Seran activitats on es demanarà molt l'opinió personal i el diàleg entre els alumnes.																							
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Conèixer altres alternatives de ser home, sortir del model tradicional. ○ Donar a conèixer pràctiques esportives que semblen ser de dones però que els homes també poden realitzar, en concret, la Gimnàstica Rítmica (GR). 																							
ACTIVITAT 1:	<i>"Homes que trenquen amb els models tradicionals de gènere"</i>																							
Desenvolupament:	<p>Aquesta activitat consistirà en visionar una sèrie de vídeos. Però abans es realitzaran una sèrie de preguntes prèvies a aquests.</p> <p>Preguntes abans dels vídeos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les danses són cosa de dones? Per què? - Quina és l'actitud del públic femení davant d'un home ballarí? I l'actitud del públic masculí? - Quines dificultats socials o culturals es troben les dones en l'esport? - Creieu que els homes també es troben amb alguna dificultat? Per què? <p>Vídeos a veure: Billy Eliot: https://www.youtube.com/watch?v=R5DTkZazSaw Yuli: https://www.youtube.com/watch?v=P4v4TaOJfjE</p> <p>A continuació, hauran de respondre les preguntes següents, marcant si consideren que són certes o falses:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">CONJUNT DE CREENCES I IDEES SOBRE LES HABILITATS, CAPACITATS I APRENENTATGES PROPIS DE LES NENES I ELS NENS</th> <th style="text-align: center;">VERDADER</th> <th style="text-align: center;">FALS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Els nois treballen millor els esports d'equip que les noies.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Els nois són més agressius que les noies perquè són més forts físicament, i per tant, són millors en esports d'equip.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Els nois no els agrada ballar perquè no tenen ritme.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>El femení s'utilitza per ridicularitzar "corres com una nena", "plores com una nena"?</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>El masculí s'utilitza com a reforç positiu "amb un parell de collons", "venga machote"?</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>D'un noi s'espera que sigui més resistent i veloç, i d'una noia que faci bé la coreografia.</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			CONJUNT DE CREENCES I IDEES SOBRE LES HABILITATS, CAPACITATS I APRENENTATGES PROPIS DE LES NENES I ELS NENS	VERDADER	FALS	Els nois treballen millor els esports d'equip que les noies.			Els nois són més agressius que les noies perquè són més forts físicament, i per tant, són millors en esports d'equip.			Els nois no els agrada ballar perquè no tenen ritme.			El femení s'utilitza per ridicularitzar "corres com una nena", "plores com una nena"?			El masculí s'utilitza com a reforç positiu "amb un parell de collons", "venga machote"?			D'un noi s'espera que sigui més resistent i veloç, i d'una noia que faci bé la coreografia.		
CONJUNT DE CREENCES I IDEES SOBRE LES HABILITATS, CAPACITATS I APRENENTATGES PROPIS DE LES NENES I ELS NENS	VERDADER	FALS																						
Els nois treballen millor els esports d'equip que les noies.																								
Els nois són més agressius que les noies perquè són més forts físicament, i per tant, són millors en esports d'equip.																								
Els nois no els agrada ballar perquè no tenen ritme.																								
El femení s'utilitza per ridicularitzar "corres com una nena", "plores com una nena"?																								
El masculí s'utilitza com a reforç positiu "amb un parell de collons", "venga machote"?																								
D'un noi s'espera que sigui més resistent i veloç, i d'una noia que faci bé la coreografia.																								

	Activitats físiques o esports com la dansa, l'aeròbic, i la GR estan fets principalment per a les noies.		
	Si un noi practica la dansa o GR és perquè és un noi efeminat i té els mateixos gustos o bé, similars, que les noies.		
	Un noi que practica dansa o GR tindrà la tendència que li agradin més els nois que les noies.		
	Les noies sabran executar i expressar millor la música a l'hora de practicar la dansa o la GR respecte els nois.		
ACTIVITAT 2:	"Què és la GR?"		
Desenvolupament:	<p>Abans de començar, comentarem què han respòs els alumnes a les preguntes que es presentaven a l'activitat 1, justificant les seves respostes. En les últimes preguntes s'introduïa la GR, així doncs, en aquesta activitat es donarà a conèixer amb més profunditat.</p> <p>Primer de tot, seurem en cercle i se'ls farà unes preguntes que anirem comentant entre tots.</p> <p>Preguntes a formular:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què és la GR? - La gimnàstica és cosa de noies o de nois, per què? - Algú de vosaltres n'ha fet o ha vist alguna actuació per la televisió o en directe? - Per què creus que es més "típic" de noies? <p>Tot seguit, agafarem la última afirmació de la primera activitat (traient el concepte dansa i deixant la GR, la qual deia el següent: "<i>Les noies sabran executar i expressar millor la música a l'hora de practicar la GR respecte els nois</i>") i se'ls tornarà a preguntar què en pensen. Tot seguit, observarem dos vídeos de GR, agafant una gimnasta i un gimnasta del mateix nivell d'Espanya aproximadament, per tal d'observar si realment és certa o no la frase anterior i així, si s'escau, trencar amb un estereotip que potser molts tenien inicialment.</p> <p>Noia gimnasta: https://www.youtube.com/watch?v=rjgZBOowREU Noi gimnasta: https://www.youtube.com/watch?v=nNfZbkn49Is</p> <p>A continuació, se'ls deixarà una estona per reflexionar i repensar la seva resposta respecte la frase comentada abans de visionar el vídeo, i finalment es farà una justificació conjunta. A més a més, es comentaran les següents preguntes:</p> <p>T'agradaria veure una exhibició de GR masculina? Per què?</p> <p>Penses que la pràctica masculina d'aquest esport rebutja la història de la gimnàstica rítmica (inicialment practicada per noies)?</p> <p>Quins valors ha creat la societat que impedeixen a les persones practicar alguns quins esport segons el seu gènere?</p> <p>Quin tipus de discriminació pot trobar-se un noi que practica GR?</p> <p>Creus que un noi que practica un esport considerat tradicionalment femení, li perjudica i li treu prestigi? Per què?</p> <p>Creus que es margina a un noi quan practica un esport considerat femení? I a una noia que practica un esport considerat "masculí"?</p> <p>Creus que els esports tenen sexe?</p>		

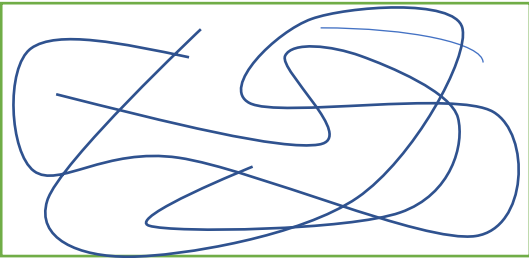

SESSIÓ	7 (nois)	TÍTOL:	LA REALITAT DE LA GIMNÀSTICA RÍTMICA
TEMPS	1h30'	MATERIAL	El gimnasta en qüestió (es desconeix el gimnasta) Algun vídeo sobre la GR i el gimnasta (és un exemple) https://www.youtube.com/watch?v=ztEVzFCsgWA https://www.youtube.com/watch?v=RBRb636kivY
INTRODUCCIÓ	La present sessió número 7 serà una de les més emotives i intenses, per no dir la que més de la Unitat Didàctica. Es presentarà un subjecte el qual és gimnasta, explicant les seves experiències, fent-los-hi arribar sentiments, sensacions, emocions, a través de les seves paraules i a través del seu cos.		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Conèixer altres alternatives de ser home, sortir del model tradicional. ○ Donar a conèixer pràctiques esportives que semblen ser de dones però que els homes també poden realitzar, en concret, la GR. ○ Escoltar en primera persona homes que practiquen aquest esport, i així, trencar estereotips dels alumnes. 		
ACTIVITAT 1:	<i>“Benvolgut gimnasta”</i>		
Desenvolupament:	<p>Aquesta sessió tindrà una durada aproximada d'1h, tenint present la possibilitat que es pot allargar.</p> <p>En un primer moment, la sessió es realitzarà a una aula que disposi de projector, i posteriorment, al pavelló de l'escola.</p> <p>Donarem la benvinguda a una persona, a un dels gimnastes que tenim a Catalunya, el qual vindrà a l'escola a explicar una mica la seva trajectòria esportiva, des dels seus inicis.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Quants anys tenia quan va començar. - Què li va motivar escollir aquest esport. - Què és el que li agrada més de la GR. - Què li ha aportat al pas dels anys. - Experiències negatives que hagi viscut a causa de la societat patriarcal en la que ens trobem. - Quins comentaris ha rebut per practicar un esport considerat del sexe i gènere oposat. - Si té a veure amb l'orientació sexual realment, o és una idea que ha creat la societat degut al patriarcat i per tant, al model hegemònic de masculinitat que aquesta ha creat. - Quins són els seus objectius de cara al futur amb la GR. - <p>Aquests, són un dels temes a explicar per a presentar-se i introduir. Tot seguit, ensenyarà un vídeo on es vegi en què consisteixen els seus entrenaments, i passarà algun vídeo dels seus campionats, explicant anècdotes d'aquestes.</p> <p>Exemple de vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=ztEVzFCsgWA https://www.youtube.com/watch?v=RBRb636kivY</p>		

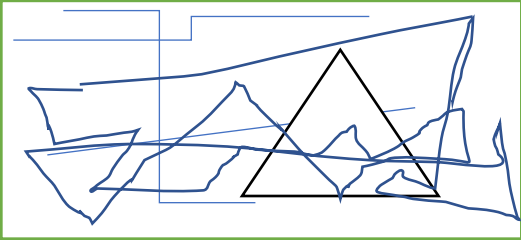

ACTIVITAT 2:	<i>“Gimnasta en acció”</i>
Desenvolupament:	<p>En aquesta segona part de la sessió, baixarem al pavelló de l'escola on el gimnasta explicarà els diferents aparells que existeixen a la GR, i explicarà en què consisteix l'exercici en sí a l'hora de competir:</p> <p>Realitzar una coreografia la qual té uns requisits, com és el domini i maneig de l'aparell en qüestió, les dificultats corporals (girs, equilibris i salts), i l'expressió corporal i facial del muntatge. Tot seguit, representarà un muntatge amb cada un dels aparells de la GR.</p>

SESSIÓ	8 (nois)	TÍTOL:	LA GIMNÀSTICA RÍTMICA I L'EXPRESSIÓ CORPORAL
TEMPS	1h30'	MATERIAL	El gimnasta en qüestió (es desconeix el gimnasta) Aparell de música Vídeo per acabar amb la GR: https://www.youtube.com/watch?v=vc7QGwQRrg Folis en blanc i material per escriure i dibuixar
INTRODUCCIÓ	<p>En aquesta sessió continuarem amb l'esportista de GR. El positiu de fer una segona sessió amb ell és que els alumnes puguin acabar de consolidar les emocions que van experimentar a l'anterior sessió, i així, que cada vegada es sentin més apoderats i segurs per a ser participants a la classe.</p> <p>La sessió consta de dues activitats. La primera totalment vivencial, experimentar amb el propi cos. I la segona, serà visionar un vídeo que els permeti seguir reflexionant i sortir de l'aula amb mil idees pel cap, les quals puguin escriure en la seva "llibreta de coneixement".</p>		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sortir de la timidesa i entrar en acció al cos per expressar-nos i transmetre emocions. ○ Canviar la perspectiva i la percepció de l'expressió corporal entesa com a un fet només femení i entendre, que no hi ha classificació de gènere, tothom és com és i com vulgui ser. ○ Acceptar que hi ha alternatives de ésser, encara que no vagi amb tu mateix, potser sí que va amb algun altre noi altre (les expressions enteses socialment com a femenines). 		
ACTIVITAT 1:	<i>"L'expressió corporal, una opció més per als homes"</i>		
Desenvolupament:	<p>Aquesta activitat consisteix en obrir als alumnes a les seves diverses possibilitats d'expressar-se a través del cos. Per fer l'ambient més còmode, començarem l'activitat en rotllana, juntament amb el gimnasta invitat de l'altre dia. S'aniran escoltant cançons que transmetin diferents emocions: d'alegres, de sensibles, de fortes... i un cop escoltada cada cançó, els nois hauran de comentar què els hi transmetia cada cançó. Per tal de trencar el gel, començarà expressant-se amb les paraules el gimnasta. Una vegada escoltades totes, faran uns estiraments molt senzills que marcarà el gimnasta al ritme de cada una de les cançons escoltades. Per exemple, la forta amb els moviments més marcats, i les sentimentals amb moviments més suaus. Quan ja hagin estirat i després d'haver-se relacionat i interioritzat aquestes cançons en qüestió, se'ls demanarà que escoltin les cançons una vegada més. Però aquesta vegada hauran de dibuixar en un paper el que els hi transmeti la cançó, i després representar-ho en moviments.</p> <p>Per exemple: https://www.youtube.com/watch?v=vcXQImo3UN8</p> 		

	<p>Per exemple: https://www.youtube.com/watch?v=lmc21V-zBq0</p>
ACTIVITAT 2:	<p><i>“Visionem un vídeo que ens faci reflexionar”</i></p>
Desenvolupament:	<p>Per anar acabant les sessions segregades de la Unitat Didàctica, es visionarà el vídeo que es presentarà en el següent enllaç, per tal d'acabar de sensibilitzar i fer veure una realitat que pateixen homes que lluiten contra la masculinitat tradicional, a través de l'esport, com és la GR.</p> <p>Vídeo en qüestió: https://www.youtube.com/watch?v=_vc7QGwQRrg</p>

SESSIÓ	9	TÍTOL:	DIÀLEG INTERGENÈRIC 1
TEMPS	1h30'	MATERIAL	
INTRODUCCIÓ	Després d'unes classes separats els nois i les noies, ara és el moment de tornar a l'aula tots junts i totes juntes. Tornar a compartir espais, intercalar paraules i dialogar sobre un tema el qual van començar conjuntament sense ser coneixedors d'ell en quan ara, podríem dir que ja tenen una base i unes idees més clares; si més no, ja no són ignorants del tema.		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Crear un diàleg intergenèric i veure fins quin punt el treball realitzat ha modificat els estereotips sobre la masculinitat i les vivències d'aquest. ○ Reconèixer la “por” a l'expressió de les emocions i sentiments com una cosa induïda pel context en el que vivim. ○ Desenvolupar una actitud constructiva cap a l'altre. ○ Veure com afecta la construcció de les identitats de gènere en la gestió i canalització de les emocions i com aquestes es comuniquen. 		
ACTIVITAT 1:	<i>“Reconèixer-nos 1”</i>		
Desenvolupament:	<p>El grup classe es situarà al centre de l'aula, al voltant d'una línia del terra que separa l'espai en dos. En un cantó hi haurà el “jo sí” i a l'altre “jo no”. El docent dirà unes frases i els alumnes s'hauran de posicionar en un cantó de la línia. No es tracta de crear un espai compartit, sinó un espai de reflexió interior. Quan tothom s'hagi posicionat, es miraran entre ells i elles i tornaran al lloc. Algunes frases d'exemple:</p> <ul style="list-style-type: none"> - M'agrada sentir-me escoltat i escolada. - Quan no em fan cas m'enfado molt. - M'agrada que es faci el que dic jo. - Sempre sé el que vull. - Tinc parella. - Sóc romàntic/a. - Sóc gelós/a. - No m'agrada que hi hagi secrets a la meva relació. - He viscut una relació amb diferents persones al mateix moment. - He sigut infidel. - Estic enamorat o enamorada. - He sigut socialitzat com noi o bé he sigut socialitzat com a noia. - M'agraden coses que socialment està vist només per a noies, o bé, per a nois. - Algun cop m'he sentit amb por de dir el que realment m'agrada pel que dirien. - Entenc com es senten els homes gimnastes. - Considero un error que les persones veiem als homes que es mostren diferents a la resta com una cosa negativa o fora del normal. 		
ACTIVITAT 2:	<i>“Reconèixer-nos 2”</i>		

Desenvolupament:	<p>S'invitarà als nois i a les noies, uns davant dels altres, que es mirin. Es donaran unes consignes a cada grup (el grup dels nois i el grup de les noies) i se'ls demanarà que mantinguin una actitud de respecte mutu. Els nois i les noies tindran l'oportunitat de fer sentir la seva veu sense que l'altre grup intervingui, tal i com s'ha ensenyat a l'exercici anterior. Només es demanarà als nois i a les noies que escoltin les respostes i seran lliures d'acollir-les o no. Es llegiran les consignes i cadascú pensarà de forma individual, i si és necessari, apuntarà les seves respostes.</p> <p>Consignes dirigides als nois:</p> <ul style="list-style-type: none">- Què és el millor de "ser home"?- Què és el pitjor de "ser home"?- Què és el que t'agradaria escoltar de les dones?- Què és el que no vols sentir mai més de les dones?- Si poguessis fer una petició a les dones, què els demanaries? <p>Consignes dirigides a les dones: el mateix però del inrevés.</p> <p>Després d'una reflexió individual, es tornaran a col·locar pels grups un davant de l'altre, i s'escoltaran els uns els altres. Primer els nois o les noies, com prefereixin, i s'aniran escoltant d'un en un.</p> <p>Parlar davant d'algú i més quan és una persona que s'ha socialitzat amb altres claus del sexe/gènere, pot implicar compartir pors i dolors intensos, desitjos íntims i profunds, per això és de vital importància la delicadesa i saber escoltar. Saber acollir el dolor de l'altre persona i no rebre'l com una agressió, sinó anar més enllà de les aparences, i intentar situar-se en l'emoció i el sentiment d'aquella persona que ens vol fer arribar.</p> <p>Aquest exercici es treballa el reconeixement de l'altre persona, la qual dins del mateix sistema té els seus privilegis però també els seus dolors particulars. Col·lectivitzar els dolors que es viuen per part dels dos sexe/gènere permet una comprensió més completa de l'altre i l'altra.</p>
------------------	---

SESSIÓ	10	TÍTOL:	DIÀLEG INTERGENÈRIC 2
TEMPS	1h	MATERIAL	Folis blancs i bolígrafs, objecte sagrat
INTRODUCCIÓ	<p>Ens trobem davant de l'última sessió de la U.d.P., després de tants dies i tantes hores de dedicació a l'escoltar a l'altre, a connectar amb tu mateix i amb els companys, d'intentar connectar amb les teves idees inicials i construir d'altres, ha arribat l'hora de dir adéu. Adéu a un espai on no només es reunien cossos, sinó que també es reunien ments i sentiments.</p> <p>Es presenten dues activitats no tant orientades a les masculinitats, sinó a la consolidació i conscienciació del què hem arribat a descobrir al llarg de tots aquests dies. Seguim sent els mateixos i les mateixes que el primer dia que vam començar aquest treball?</p>		
OBJECTIUS:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gaudir d'un moment d'intimitat per reflexionar i plasmar en paper qui sóc jo. ○ Donar-me a conèixer als altres amb llibertat. ○ Tenir l'oportunitat de conèixer-me en les paraules dels altres. 		
ACTIVITAT 1:	<i>"Declaració de la identitat"</i>		
Desenvolupament:	<p>Cada alumna té un paper en blanc i un bolígraf.</p> <p>Cada alumne escriurà la seva "declaració d'identitat".</p> <p>Per escriure la declaració s'ha d'eleger una persona destinatària, la qual pot estar a la classe o no, pot ser viva o no, pot existir o ser fictici. Pot ser qualsevol! Aquesta selecció pot ser secreta (no explicar-ho a la carta) o pública i explicar-ho. Un cop escollida a la persona, s'ha d'escriure la declaració d'identitat: qui sóc jo.</p> <p>És anònim, no s'ha de firmar. Fins i tot, es pot transcriure a l'ordinador per tal que sigui encara més anònim. Una vegada escrites, es penjaran per la classe, com a obres d'art.</p> <p>A continuació, en un altre paper, els alumnes es dibuixaran la silueta de la mà i començaran a circular per la classe per llegir les declaracions d'identitat. Dintre de la mà, podran escriure les paraules o frases que vegin a les declaracions les quals es sentin identificats.</p> <p>Per acabar, ens assegurem a l'aula en cercle i farem una ronda per compartir com ens hem sentit i en què ens hem identificat.</p>		
ACTIVITAT 2:	<i>"Objecte sagrat"</i>		
Desenvolupament:	<p>Continuem a l'aula asseguts en cercle. S'invita a qui vulgui a construir un objecte; també se'ls pot dir que ho portin de casa, el qual serà una espècie de tòtem o d'objecte sagrat. Una vegada construït l'objecte, l'educador/a donarà les pautes: farà una pregunta, per exemple, "què t'emportes d'aquest procés?". L'objecte s'anirà passant de manera que la persona que tingui l'objecte haurà de parlar i la resta de companys/es l'escoltaran.</p> <p>Es pot fer tantes vegades com vulguin. L'educador/a posarà fi a la dinàmica, agraint al grup pel treball realitzat i el procés viscut. No serà obligatori parlar en cap ronda.</p> <p>Per acabar, es pot deixar l'objecte sagrat al mig, i qui vulgui quan vulgui, pot agafar el seu objecte apreciat.</p>		

6. CONCLUSIONS

Després de realitzar aquest treball les conclusions que es deriven d'aquest són les següents:

1. La coeducació segueix donant estereotips, ja que ha marcat encara més les diferències a nivell simbòlic entre els nens i nenes. Per tant, cal seguir implicant esforços per tal de combatre contra aquests estereotips que reposen a les escoles.
2. Tenint en compte que el Currículum, la disciplina i l'esport tenen efectes masculinitzats, és important unir esforços com a docents, reflexionar i repensar propostes, i així, veure què cal canviar i crear models educatius més flexibles.
3. La Gimnàstica Rítmica, després de veure les etiquetes socials que manté, és un recurs que pot ser interessant per treballar a l'escola, com s'ha plantejat en aquest treball.
4. Les activitats plantejades a la proposta d'aquest treball haurien de ser validades pel professorat, portant-t'ho a la pràctica en diferents escoles per tal de veure si és una dinàmica factible. Aquesta Unitat Didàctica toca un tema molt delicat, ja que cada nen i nena ve d'una realitat concreta i d'un context familiar concret, el qual, és molt complicat desmuntar i per tant, s'ha d'anar amb peus de plom.
5. Per tal de realitzar activitats i tractar sobre temes del sexe i gènere a les escoles, com a docents, necessitem d'un Currículum el qual obri un espai per tractar d'aquests temes. D'aquesta manera, si mai tenim un conflicte amb algun cas concret, ja sigui amb un alumne i la seva família, poder tenir el suport d'aquest document i així, poder treballar amb més seguretat i suport legislatiu.
6. A més a més, molt important comptar d'un equip de docents i si és possible, el suport i implicació de l'equip directiu.

Finalment, m'agradaria deixar unes paraules finals per fer reflexionar i deixar així, la porta oberta per a futures persones que estiguin motivades a seguir lluitant contra la societat patriarcal, contra les regles i els rols socials ancorats al passat. I és que els límits entre el nostre cos i la nostra identitat, i en el món exterior, és una de les fronteres més vigilades, la qual se la identifica amb una entitat homogènia i harmoniosa en el seu interior, però pesadament armada en l'exterior i recoberta per una cuirassa que de vegades sembla impenetrable. I no reconèixer aquesta existència, pot amagar necessitats i limitacions, així com desitjos i fantasies, que poden causar dolor. Processar l'experiència actuant cap a fora pot portar una explicitació d'allò que necessitem sentir, o d'allò amb el que necessitem ser sentits/des.

Endavant amb la lluita contra els murs plantats a les nostres escoles, endavant amb aquesta revolució tant bonica i tant necessària!

7. BIBLIOGRAFIA

- Barbé, A., Carro, S. i Vidal, C., (2014). *La construcció de les identitats de gènere: activitats per a treballar amb joves i adolescents*, Madrid, Espanya: Edupaz.
- Behling, D. (1994). Uniformes escolares y percepción personal. *Habilidades motrices y perceptivas*, 79 (2), 723–729. <https://doi.org/10.2466/pms.1994.79.2.723>
- Bourdieu, P. (2000). *La dominación masculina*. Barcelona: Anagrama.
- Boscán, A. (2008). Las nuevas masculinidades positivas. Utopia y Praxis Latinoamericana, 13(41), 93-106. Recuperado a: http://www.scielo.org.ve/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1315-52162008000200006&lng=es&tlng=es.
- Carabí, A. y Segarra, M. (2000). *Nuevas masculinidades*. Barcelona: Icaria (p. 15, 26)
- Castañer Balcells, M. (2006). *La inteligencia corporal en al escuela: análisis y propuestas*. Graó.
- Connell, R. W. (2001). *Educando a los muchachos: nuevas investigaciones sobre masculinidad y estrategias de género para las escuelas*. Nómadas (Col), (14). Recuperat de: <http://www.bdigital.unal.edu.co/48100/1/educandoalosmuchachos.PDF>
- Definicions de les tendències sexuals i les identitats de gènere (2016). *El vol de cenis*. Recuperat de: <https://blocs.xtec.cat/sexualitatmitologica/2016/06/17/definicions-de-les-tendencias-sexuals-i-les-identitats-de-generel/>
- Diccionari Institut Estudis Catalans (2007)
- Escola lliure el Sol i López, R. (2011) *El sexe de l'Àngels*. , p.14 , p.22, p.84, p.89 Recuperat de: <https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/elsexedelngelsencatal.736.pdf>
- Facio i Fries, (2005). *Feminismo, género y patriarcado*. Revista sobre enseñanza del derecho de Buenos Aires, 6, 259-294. Recuperat de:

http://www.derecho.uba.ar/publicaciones/rev_academia/revistas/06/feminismo-genero-y-patriarcado.pdf

- Freixas Farré, A. (2001). Entre el mandato y el deseo: la adquisición de la identidad sexual y de género. *La educación de las mujeres: nuevas perspectivas (2001)*, p 23-31. Recuperat de: <https://idus.us.es/xmlui/bitstream/handle/11441/57801/entre%20el%20mandato%20y%20el%20deseo%20la%20adquisici%C3%B3n%20de%20la%20identidad%20sexual%20y%20del%20g%C3%A9nero.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Fernández, E., Blández, J., Camacho, M. J., Sierra M., Vázquez, B., Rodriguez, I. et al. (2007). *Estudio de los estereotipos de género vinculados con la actividad física y el deporte en los centros docentes de educación secundaria y primaria: evolución y vigencia*. Diseño de un programa integral de acción educativa. (Tesis Doctoral) Recuperat de: <http://saf-124-181.uab.cat/observatori/mmcc/calaix/76.pdf>
- Gimnàstica, F. I. (2018). Codi de puntuació: gimnàstica rítmica. Federació Internacional de Gimnàstica.
- Herraiz García, F. (2008). Una reflexión sobre la masculinidad en la escuela. Una experiencia de aprendizaje de género y sexo. *Aula de Innovación Educativa*, 2008, num. 177, p. 53-55.
- Killermann, S. (2013). Breaking through the binary: Gender explained using continuums. *Everyday Feminism*. Recuperat de: <https://www.genderbread.org/wp-content/uploads/2017/02/Breaking-through-the-Binary-by-Sam-Killermann.pdf>
- Killermann, S. (2017). *A Guide to Gender: The Social Justice Advocate's Handbook*. Impetus Books. Recuperat de: <https://static1.squarespace.com/static/552bf27ce4b01402b7890f7b/t/5a622a25e4966b941acb01dc/1516382795662/%5BE-BOOK%5D+A+Guide+to+Gender+%282nd+Edition%29+-+by+Sam+Killermann.pdf>
- Lomas, C. (comp.). *¿Todos los hombres son iguales? Identidades masculinas y cambios sociales*. Paidós, Barcelona, 2003; p. 12.

- Muñoz, B., Rivero, B. & Fondón A. (2013). Femenidad hegemónica y limitación a la práctica deportiva. *Revista femenino/s*, 21, pp. 37-50. Recuperat de: https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/39684/1/Feminismos_21_03.pdf
- Ortiz, M. D. M. (2002). Expresión Corporal: Una propuesta didáctica para el profesorado de Educación Física. Grupo Editorial Universitario
- Pelegrín, A., León, J. M., Ortega, E., & Garcés de los Fayos, E. J. (2012). Programa para el desarrollo de actitudes de igualdad de género en clases de educación física en escolares. *Educación XXI*, 15(2), 271-292. Recuperat de: <http://www.redalyc.org/pdf/706/70624504013.pdf>
- Pié, Asun (2009). *Educació social i teoria Queer: De l'alteritat o les dissidències pedagògiques*. Editorial UOC. Primera edició: maig 2009, pag. 127
- Talburt, S., & Steinberg, S. R. (Eds.). (2005). Pensando'queer'. Sexualidad, cultura y educación (No. 5). Graó.
- Tortosa, J. & Vega, L. (2013). Mujeres mayores y actividad física. Femenidad hegemónica y limitación a la práctica deportiva. *Revista femenino/s*, 21, pp. 241-261.
- Vega Ramírez, L., Ávalos Ramos, M. A., Merma-Molina, G., & Gavilán Martín, D. (2014). Percepciones del alumnado sobre los estereotipos en la práctica de la Gimnasia Rítmica. Recuperat de: <https://web.ua.es/es/ice/jornadas-redes-2014/documentos/comunicaciones-posters/tema-5/393107.pdf>